

När skönhet möter ansvar - Riskklassificerade växters estetiska egenskaper samt möjliga ersättare

Ida Bauhn

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Trädgårdsingenjör - Design

Alnarp 2026

När skönhet möter ansvar – Riskklassificerade växters estetiska egenskaper samt möjliga ersättare

When beauty meets responsibility – The aesthetic characteristics of risk classified plants and possible replacements

Ida Bauhn

Handledare:	Cecilia Palmér, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator:	Anna Levinsson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod:	EX1051
Program/utbildning:	Trädgårdsingenjör - Design
Kursansvarig inst.:	Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Utgivningsort:	Alnarp
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	Illustration på en klättervildvin (Harper u.åa)
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd. Om inget annat omnämns är jag upphovspersonen till verket.
Nyckelord:	Invasiva arter, riskklassificering, ersättande växter, trädgårdsväxter, känslöstyrning, morfologiska kriterier, hortikultur

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Sammanfattning

Invasiva främmande arter utgör ett stort hot mot biologisk mångfald och ekosystemet. Många av dessa arter har ursprungligen introducerats som prydnadsväxter i trädgårdar. Vissa har därefter spridit sig okontrollerat och konkurrerat ut inhemska arter. Denna studie utgår från den nya riskklassificeringslistan som SLU Artdatabanken publicerade våren 2025, där flera vanliga trädgårdsväxter klassas som arter med mycket hög risk för invasivitet.

Denna studie innehåller 11 olika arter, handplockade med stöd från flertalet olika källor. Följande studie analyserar dessa växter och syftar till att identifiera alternativa arter som kan ersätta dem, baserat på estetiska samt funktionella kriterier som bladstruktur, habitus, blomning och färg samt blomningstid. Studien behandlar även bakgrunden till riskklassificeringen, klimatförändringarnas betydelse för arters expansiva spridning. Slutligen lyfts även den känslomässiga dimensionen fram, då vissa växter har en stark kulturell och historisk anknytning, vilket gör dem svåra att ersätta trots deras invasionsrisk. Målet är att besvara frågan vilka alternativa växter som kan fungera som likvärdiga ersättare utifrån estetiska och funktionella kriterier.

Nyckelord: Invasiva arter, riskklassificering, ersättande växter, trädgårdsväxter, känslostyrning, morfologiska kriterier, hortikultur

Abstract

Invasive alien species constitute a major threat to biodiversity and the ecosystem. Many of these species were originally introduced as ornamental plants in gardens. Some have subsequently spread uncontrollably and outcompeted native species. This study is based on the new risk classification list that the Swedish Species Information Centre (SLU Artdatabanken) published in the spring of 2025, where several common garden plants are classified as species with a very high risk of invasiveness.

This study includes 11 different species, handpicked with support from several different sources. The following study analyzes these plants and aims to identify alternative species that can replace them, based on aesthetic and functional criteria such as leaf structure, habitus, flowering and color, as well as flowering time. The study also addresses the background of the risk classification and the significance of climate change for the expansive spread of species. Finally, the emotional dimension is also highlighted, as some plants have a strong cultural and historical connection, which makes them difficult to replace despite their invasion risk. The aim is to answer the question of which alternative plants can function as equivalent replacements based on aesthetic and functional criteria.

Keywords: invasive species, risk classification, replacement plants, garden plants, emotional attachment, morphological criteria, horticulture

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	6
Figurförteckning.....	7
1. Inledning	8
1.1 Bakgrund.....	8
1.2 Syfte	9
1.3 Frågeställning.....	9
1.4 Metod och material	9
1.5 Urval.....	9
1.5.1 Invasiva växter	9
1.5.2 Ersättningsväxter	10
1.6 Avgränsning	12
2. Trädgård.....	13
3. Kriterier	14
3.1 Bladstruktur.....	14
3.2 Habitus	15
3.3 Doft.....	15
3.3.1 Undersökning om doft.....	16
3.4 Blomning och färg	16
3.5 Blomningstid.....	18
4. Invasiva arter	19
4.1 Blomsterlupin	19
4.2 Jättedaggkåpa	20
4.3 Klockjulros.....	20
4.4 Klättervildvin.....	21
4.5 Lammöra	22
4.6 Plymspirea	23
4.7 Silverarv	23
4.8 Skogsklematis	24
4.9 Syren.....	25
4.10 Syrenbuddleja	26
4.11 Vresros.....	27
5. Resultat	29
5.1 Förslag på ersättningsväxt för blomsterlupin	29
5.2 Förslag på ersättningsväxt för jättedaggkåpa.....	29
5.3 Förslag på ersättningsväxt för klockjulros.....	30
5.4 Förslag på ersättningsväxt för klättervildvin.....	31

5.5	Förslag på ersättningsväxt för lammöra	31
5.6	Förslag på ersättningsväxt för plymspirea	32
5.7	Förslag på ersättningsväxt för silverarv	33
5.8	Förslag på ersättningsväxt för skogsklematis.....	33
5.9	Förslag på ersättningsväxt för syren.....	34
5.10	Förslag på ersättningsväxt för syrenbuddleja	34
5.11	Förslag på ersättningsväxt för vresros.....	35
6.	Diskussion	36
6.1	Resultatdiskussion	36
6.1.1	Alla morfologiska egenskaper kan ej ersättas	36
6.1.2	Ståndort ej tagen i anspråk.....	36
6.1.3	Några ersättande växter ej riskklassificerade.....	36
6.1.4	Förökningstryck och överanvändning.....	37
6.1.5	Föränderlig situation	37
6.1.6	Tidigare studier	38
6.1.7	Svårt att ersätta känslomässigt anknutna arter	38
6.2	Metoddiskussion	39
6.2.1	Dubbelkollat ersättarna.....	39
6.2.2	Inhämtning av litteratur	39
7.	Slutsats	40
	Referenser.....	41
	Referenser bilagor.....	52

Tabellförteckning

Tabell 1. Jämförelse mellan invasiv art (blomsterlupin) och ersättningsväxt (färgvåppling).	29
Tabell 2. Jämförelse mellan invasiv art (jättedaggkåpa) och ersättningsväxt (lönnalunrot 'Autumn Bride').	30
Tabell 3. Jämförelse mellan invasiv art (klockjulros) och ersättningsväxt (stamjulros). ...	30
Tabell 4. Jämförelse mellan invasiv art (klättevildvin) och ersättningsväxt (rostvin).	31
Tabell 5. Jämförelse mellan invasiv art (lammöra) och ersättningsväxter (lammöra 'Silver Carpet' & silververonika).	32
Tabell 6. Jämförelse mellan invasiv art (plymspirea) och ersättningsväxt (älggräs).	32
Tabell 7. Jämförelse mellan invasiv art (silverarv) och ersättningsväxt (backnejlika 'Albus').	33
Tabell 8. Jämförelse mellan invasiv art (skogsklematis) och ersättningsväxt (klematis 'Paul Farges').	34
Tabell 9. Jämförelse mellan invasiv art (syren) och ersättningsväxt (prestonisyren).	34
Tabell 10. Jämförelse mellan invasiv art (syrenbuddleja) och ersättningsväxt (sommarbuddleja).	35
Tabell 11. Jämförelse mellan invasiv art (vresros) och ersättningsväxt (rosenpion).	35

Figurförteckning

Figur 1. Figur över lämpliga kriterier till vald växt.....	11
Figur 2. Riskdiagram med ekologisk effekt på den lodräta axeln och invasionspotential på den vågräta axeln. (SLU 2025c).....	12
Figur 3. Illustration av blomsterlupin av Lizzie Harper (FOR u.åa).....	19
Figur 4. Illustration av klättevildvin av Lizzie Harper (Harper u.åa).....	22
Figur 5. Illustration av silverarv av Lizzie Harper (FOR u.åb).....	24
Figur 6. Illustration av syren av Lizzie Harper (Harper u.åb).....	26
Figur 7. Illustration av syrenbuddleja av Lizzie Harper (FOR u.åc).....	27
Figur 8. Illustration av vresros av Lizzie Harper (FOR u.åd).....	28

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Invasiva främmande arter utgör ett allvarligt hot mot biologisk mångfald och ekosystemens stabilitet. Många av dessa arter har introducerats genom trädgårdsodling, där de från början använts som prydnadsväxter (Humble m.fl 2017). Vissa av dem har därefter spridit sig okontrollerat och konkurrerat ut inhemska arter, exempelvis klockjulros. Detta arbete kommer beröra utvalda arter från den nya riskklassificeringslistan Sveriges lantbruksuniversitet - SLU Artdatabanken publicerade under våren 2025 (SLU 2025a). En större mängd av de arter som gemene man anser vara trädgårdsväxter finns med under riskklass ”mycket hög risk” för invasionspotential samt negativ ekologisk effekt. Sjöholm (2021), avslutar sin text i kapitlet *om växter, nostalgi och konstruktionen av minnesbilder*, genom att nämna att förteckningar över invasiva främmande arter är mer än enbart informativa listor. Genom de känslor de väcker kan de också aktivera både minnen och olika former av motstånd. Definitionen av en invasiv främmande art beskrivs följande: främmande art vars introduktion (med mänsklig hjälp) och/eller spridning hotar biologisk mångfald, orsakar socioekonomiska skador eller skador på människors och djurs hälsa. Ej etablerad (i naturen) i Sverige före 1800-talet (Strand 2018). Hädanefter kommer benämningen vara invasiv art.

SLU Artdatabanken har på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Naturvårdsverket utfört en ny riskklassificering som publicerades under våren 2025. Syftet är att bedöma vilka arter som utgör eller skulle kunna utgöra ett hot för den biologiska mångfalden (SLU 2025b). Mora Andersson, metodansvarig för rapporten, nämner de förändrade klimatet samt den ökade kunskapen sedan förra riskklassificeringen 2018. Bland de nu 208 arterna under kategorin SE, Severe impact, återfinns flertalet trädgårdsväxter. Bland annat syrenbuddleja, som till följd av klimatförändringarna numera är en art med aktiv fröspridning (SLU 2025b). Studier indikerar en förväntad ökning av invasiva kärlväxter i Europa med cirka 24 procent till år 2050 (Seebens m.fl 2020). Aronsson nämner även hur klimatförändringarna är en ständigt avgörande faktor kring invasivitet samt ökningen av arter som gemeneman anser som trädgårdsväxter kopplat till riskklassificeringslistan. Den första riskklassificeringslistan publicerades år 2018, likväl den av SLU Artdatabanken. Listan bidrog till en stor mängd ny kunskap och ökade medvetenheten kring vad en invasiv art kunde innebära. Resultatet från riskklassificeringen från 2018 har till viss del legat till grund för ett urval av arter till den ”Nationella förteckning” (SLU 2025c). Nationella förteckningen innebär en svensk anpassning med

motsvarande struktur som EU-förordningen över invasiva arter som anses som ett hot för den biologiska mångfalden (Naturvårdsverket 2025a). EU-förordningen berör 49 växtarter samt 65 djurarter (Naturvårdsverket 2024).

1.2 Syfte

Syftet med arbetet är att genom en litteraturstudie identifiera lämpliga ersättningsväxter till invasiva arter i trädgårdsmiljö. Studien avser även att belysa vilka estetiska kriterier som används vid val av trädgårdsväxter samt hur sådana val kan bidra till ersättande växter.

1.3 Frågeställning

Vilka alternativa växter kan fungera som likvärdiga ersättare för invasiva arter utifrån definierade estetiska och funktionella kriterier?

1.4 Metod och material

Arbetet genomförs som en litteraturstudie där vetenskapliga artiklar, rapporter och facklitteratur om invasiva arter och ersättningsväxter i trädgårdsmiljö sammanställs och analyseras. Litteratursökningar görs i relevanta databaser som *Primo* samt *Google Scholar* och via myndigheters samt organisationers publikationer. Delar av ämnet är inte vidare omskrivet och baseras på ny information, därav kommer fakta även hämtas från icke-akademiska källor såsom tidningsartiklar, webbsidor samt populärvetenskaplig litteratur. För att hitta relevant information har kompletterande synonyma namn använts i några fall. De synonyma namnen har hittats på *svensk kulturväxtdatabas – SKUD* samt *SLU Artdatabanken*. *Veronica spicata* ssp. *incana* har kompletterats med *Veronica incana*, *Stachys byzantina* byttes mot *Stachys olympica* och *Clematis fargesii* mot *Clematis potaninii*.

1.5 Urval

1.5.1 Invasiva växter

Utifrån SLU Artdatabankens riskklassifiering av invasiva växter (2025), har ett antal växter riskklassificerade i kategorin Severe impact (SE) handplockats efter vilka som är mest förekommande i trädgårdssammanhang med stöd hämtade från en rapport, populärvetenskapliga artiklar samt artiklar med kopplingar till trädgårdsbranschen. Hur vanligt förekommande arterna är har undersökts i

Perennagruppens (u.åb) 200-lista, Tv4 Nyheternas reportage om skadliga växter för trädgården (Strångert 2024), fem bubblare bland de tio värsta (Steen 2018), Plantagens (u.å) artikel om de populäraste perennerna samt Holmes (2025; 2026) och Hänström (2025) artiklar i *Vi i villa*. Vresros samt blomsterlupin är valda från den nationella förteckningen (Naturvårdsverket 2025a). Syrenbuddleja omnämns specifikt som en art med invasiva egenskaper (SLU 2025b). Alla valda invasiva arter finns att tillgå i trädgårdshandeln. Vresros samt syrenbuddleja finns oftast under sortnamn.

De växter som innefattas i detta arbete är följande: blomsterlupin (*Lupinus polyphyllus* Lindl.), jättedaggkåpa (*Alchemilla mollis* Buser), klockjulros (*Helleborus foetidus* L.), klättevildvin (*Parthenocissus quinquefolia* L.), lammöra (*Stachys byzantina* K. Koch), plymspirea (*Aruncus dioicus* Walter), silverarv (*Cerastium tomentosum* L.), skogsklematis (*Clematis vitalba* L.), syren (*Syringa vulgaris* L.), syrenbuddleja (*Buddleja davidii* Franch) samt vresros (*Rosa rugosa* Thunb.).

1.5.2 Ersättningsväxter

Genom filtreringsverktyg har dedikerade sökningar gjorts i följande växtdatabaser, *The Royal Horticultural Society - RHS* (u.å), *Missouri Botanical Garden - MBG* (u.å) samt *Plantarum* (u.å). Sökningarna har resulterat i växter lämpade som ersättande utifrån de kriterier som arbetet berör. Inledningsvis definierades de morfologiska egenskaperna hos invasiva arter som parametrar för att avgränsa urvalet till arter som uppfyllde dessa kriterier. De växter som uppfyllde flest av kriterierna bedömdes därefter som de mest lämpliga ersättarna för studiens urval av invasiva arter. Det bör påpekas att alla kriterier inte gick att använda som filtreringsverktyg. De ersättande växterna har undersökts med hänsyn till sin invasionspotential via *Google Scholar*, *SLU Artdatabank* (2025), samt *Harmonia* (u.å), Belgiens motsvarighet till artdatabas.

Utefter arternas olika morfologiska egenskaper har olika förbestämda kriterier använts för att hitta en eller flera lämpliga ersättare. Kriterierna är baserade på det visuella uttrycket en trädgårdsväxt ger, med belägg hittad i boken *Native alternatives to invasive plants* (Burrell 2011). Författaren beskriver flertalet frågor om växters egenskaper som används som urvalskriterier för att identifiera lämpliga alternativ till invasiva arter (Burrell 2011). Vid genomgången av dessa kunde vissa tillämpas fullt ut, medan andra endast användes delvis eller valdes bort. På grund av studiens begränsade omfattning kommer ej ståndort eller biologisk mångfald att beaktas här. De slutgiltiga kriterierna mynnade ut i följande: bladstruktur, habitus, doft, blomning och färg samt blomningstid. Det

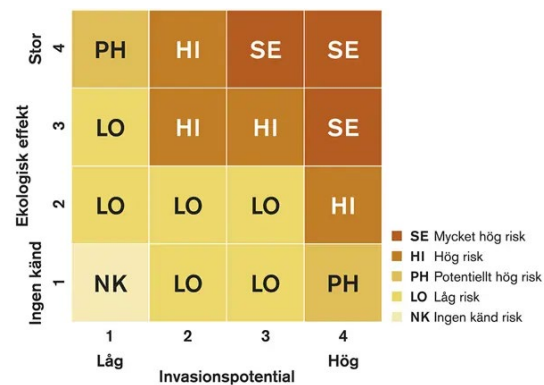
bör nämnas att alla kriterier inte sammanfaller för alla arter. Dock ansågs arternas habitus samt blomning och färg som viktiga aspekter och har därmed legat till grund för sökandet efter alla ersättande växter (figur 1). I detta arbete betraktas habitus som växtens helhetsintryck, där viss höjdskillnad kan förekomma.

Figur 1. Figur över lämpliga kriterier till vald växt. Invasiva arter på den lodräta axeln, morfologiska kriterier på den vågräta axeln.

	Bladstruktur	Habitus	Doft	Blomning & Färg	Blomningstid
Blomsterlupin		H		B & F	BT
Jättedaggkäpa	BS	H		B & F	
Klockjulros		H		B & F	BT
Klättevildvin		H		B & F	
Lammöra	BS	H		B & F	BT
Plymspirea		H	D	B & F	BT
Silverarv		H		B & F	BT
Skogsklematis		H	D	B & F	BT
Syren		H	D	B & F	
Syrenbuddleja		H	D	B & F	
Vresros		H	D	B & F	

1.6 Avgränsning

Avgränsningarna i detta arbete har valts till växter under ordningen ”kärlväxter” i Artdatabankens riskklassificeringslista från 2025. För att begränsa arbetet till ett utsatt tidsspann har följande selektering valts utefter klassificeringslistan. Perenner och buskar med invasivitetens klassificering SE (Mycket hög risk) (figur 2). De ersättande växterna har valts ut med krav på tillgänglighet för privatpersoner. Däremot har växterna valts ut med en zonanpassning till södra Sverige, zon 1–3 (Björkhaga u.å).

Figur 2. Riskdiagram med ekologisk effekt på den lodräta axeln och invasionspotential på den vågräta axeln. (SLU 2025c)

2. Trädgård

Sverige är ett av de större länderna i Europa sett till landyta, 41 miljoner hektar (Statistiska centralbyrån 2023). Ungefär 88% av Sveriges befolkning bor i en av de över 2000 tätorterna. Störst tätortsgrad har Stockholm län 97%, följt av Skåne län, på 91%. Lägst på listan finns Jämtlands län med 73% samt Gotlands län med 65% (Statistiska centralbyrån 2024). Majoriteten av befolkningen, 51%, bor i ett fristående hus (Statistiska centralbyrån 2025). Drygt 7 miljoner av befolkningen mellan 18 – och 84 år har på något vis en anknytning till trädgård eller odling utomhus i Sverige (Björkman 2024). Trädgårdsodling är den främsta vägen för introduktion av invasiva arter (Humble m.fl 2017). Främmande arter utgör ofta en högre andel än inhemska arter vid odling i plantskolor. I USA är 80% av materialet som finns på plantskolor främmande arter (Hulme m.fl 2017). Det finns nya undersökningar som visar statistik på att 51% av invånarna har ett intresse för trädgård samt trädgårdsodling. Samma undersökning visar ett ökande trädgårdsintresse hos de svenska invånarna under 50 år från de senaste fem åren (Björkman 2024). I villaträdgårdar är det en majoritet av främmande arter (ungefär 70%) (Palmér 2025). Det finns undersökningsmaterial som tyder på mer förekomst av dumpat trädgårdsavfall kring trädgårdar i östra samt norra Sverige, samt trädgårdar med odlingsområden med större mängd grönyta (Björkman 2024). Den informationen i relation till kända spridda observationer ger trädgårdsägaren ett stort ansvar.

Som trädgårdsägare är man skyldig enligt EU-förordningen samt den nationella förordningen att bekämpa invasiva arter på all ägd samt arrenderad mark. Skyldigheten gäller såväl brukade som orörda naturmiljöer (Naturvårdsverket 2025b).

3. Kriterier

För att det ersättande växterna ska stämma så bra överens med den ursprungliga som möjligt, har följande kriterier tagits i åtanke: bladstruktur, habitus, doft, blomning och färg samt blomningstid.

3.1 Bladstruktur

Bladens huvudsakliga funktion är att fotosyntetisera. En process där växter med hjälp av solljus omvandlar koldioxid och vatten till glukos, som används för tillväxt och energi (Raven m.fl 2005). Bladet ska vara motståndskraftigt mot sjukdomar, uttorkning och angrepp från växtätare, samt billigt för växten att ersätta då blad ofta är kortlivade. Evolutionärt har växter utvecklat egenskaper för att anpassa sig till olika miljöer. Bladets grundstruktur består av tre delar: bladfot, bladskafte och bladskiva. Utseendet samt strukturen på bladet är ett tydligt exempel på evolutionär anpassning (Widén & Widén 2008).

I skuggiga miljöer utvecklar växter två olika sorters bladstrukturer. Tunna och ofta stora blad eftersom de är billigare att producera och effektivare på att fånga upp ljus (Taiz & Zeiger 2015). Städsegröna blad är ett annat sätt för växter att klara skuggiga miljöer genom att utnyttja ljuset tidigt på våren, innan lövträdens blad har slagit ut. För att bladen ska kunna sitta kvar året runt är de kraftigt byggda och har ett tjockt vaxlager, kutikula, som skyddar mot kyla och minskar vattenförlust under vintern (Ericsson 2021).

I soliga miljöer utvecklar växter ett flertal olika sorters bladstrukturer beroende på förutsättningarna. Små och smala blad kräver mindre vatten, till följd av detta värms bladen inte upp som större blad, och de kan hålla nere temperaturen med hjälp av reglering (Gates 1968). Hårda och läderartade blad är en annan anpassning för torra växtplatser genom att minska avdunstning (Ericsson 2021). Växter med mycket hår på bladens ovansida och/- eller undersida är ofta torkanpassade. Detta är en av de vanligaste evolutionära anpassningarna (Widén & Widén 2008). Håren bildar en skyddande hinna som skapar ett vindstilla lager närmast bladytan, vilket gör att vatten avdunstar långsammare och att transpirationen minskar. Hår kan också skydda mot stark vind, kyla, växtätare och insekter (Ericsson 2021; Widén & Widén 2008). Vissa hår är körtelhår som utsöndrar ämnen med smak eller lukt som avskräcker djur eller lockar till sig pollinatörer (Widén & Widén 2008). Grå eller silverfärgade blad reflekterar sol. Färgen beror till största del på behåring eller ett tjockt vaxlager, kutikula (Ericsson 2021). Det gör att bladen håller nere temperaturen och därmed minskar

avdunstningen (Taiz & Zeiger 2015). Bladens yttre utseende har ytterligare en skiljande faktor. Man skiljer mellan enkla och sammansatta blad. Enkla blad har en sammanhängande bladskiva, medan sammansatta blad består av flera småblad som tillsammans bildar ett blad. Bladskivan kan vara flikig på olika sätt, till exempel handflikig eller parflikig, och bladkanter kan vara helbräddade, tandade, sågtandade eller vågiga (Widén & Widén 2008). Det enskilda bladet kan dessutom ha olika bladformer, till exempel hjärtlika blad som en syren eller lansettlika blad hos syrenbuddleja (Nylén 2000).

3.2 Habitus

Enligt LRF Trädgård (2024) beskriver de begreppet habitus med följande förklaring, habitus är en sammanställning av flertalet yttre kännetecken hos en växt. En växts habitus utgör dess tredimensionella gestalt och uppfattas olika beroende på betraktarens avstånd. På långt håll framträder den övergripande siluetten, medan närmare betraktning tydliggör detaljer såsom stamstruktur, grenverk och bladens utformning. Växtens habitus och form är nära kopplade till dess ekologiska anpassningar, exempelvis hur vissa kompakta, klotformade buskar har utvecklats för att tåla vindutsatta miljöer (Robinson 2004).

3.3 Doft

Dee (2013) skriver i boken *Form and Fabric in landscape architecture - A Visual Introduction* gällande människans sätt att accessera dofter att människan har sedan länge ansett att växters doft genererar glädje. Dofterna varierar från skarpa till söta och fruktiga. Människan interagerar gärna via beröring för att förstärka dofterna (Dee 2013). De flesta dofter som människan uppfattar består av komplexa blandningar av flera olika luktämnen. Trots att människan potentiellt kan särskilja betydligt fler än en biljon olika lukter är det svårt att identifiera de enskilda kemiska komponenterna i dessa blandningar. Rosens doft består av omkring 275 olika kemiska ämnen, men det är bara några få av dem som främst avgör hur vi uppfattar doften. Detta visar att vi inte upplever alla delar i en doftblandning lika starkt (Bushdid m.fl 2014). När en lukt registreras sker en omedelbar värdering av om den upplevs som behaglig eller obehaglig. Denna bedömning påverkas av tidigare erfarenheter, igenkänning och doftens intensitet. Enligt författarna är preferenser för olika lukter främst inlärda snarare än medfödda. Det upplevelsemässiga sammanhanget har en central roll i hur doften tolkas och bedöms (Wolfe m.fl 2017). Sinnesupplevelser, exempelvis doften av nyrostat kaffe som inte upplevts under en tid, kan väcka minnen och återföra individen till tidigare livsskeden (Walfridson 1993). Nyrostat kaffe kan likt växter

därmed representera specifika tider, platser eller situationer och fungera som bärare av minnen och värden som är centrala både då och nu. Deras innebörd kan förändras beroende på när, var och hur de aktualiseras, och om växten upplevs som meningsfull och möjlig att kontrollera kan den bidra till att det förflutna blir något att hålla fast vid i nuet (Sjöholm 2021). Det är inte bara människan som uppskattar doft hos växter. Det är nämligen en viktig del av växternas attraktionsvärde för pollinatörer (Widén & Widén 2008). Stark doft fungerar även som ett försvar vilket genererar i stark smak och motvilja mot bete för djur (Walfridson 1993). Doften produceras antingen diffust på bladytan eller i speciella körtlar (Widén & Widén 2008).

3.3.1 Undersökning om doft

Sommarkdofter kan, liksom andra sinnesintryck, påverka människors sinnesstämning, men doft tycks ha en särskilt stark koppling till känslor och minnen. I en pilotstudie lät luktforskaren Linus Andersson vid Institutionen för psykologi vid Umeå universitet (2025), deltagare rangordna de sinnen de främst förknippas med nostalgiska upplevelser, varvid doft framstod som det mest betydelsefulla. En möjlig förklaring är, enligt Andersson, att luktsinnet är direkt kopplat till hjärnans områden för emotioner och minnesbearbetning. Förlusten av naturliga dofter, såsom doften av blomarter som försvinner, kan därför påverka oss mer än vad som ofta uppmärksammas (Umeå universitet 2025). I en annan pilotstudie med begränsat antal respondenter lät Andersson uppräta frågeställningen, vilka av de angivna dofterna som starkast förknippades med sommaren. De högst rankade svaren gav en indikation som visade nyklippt gräs, syren samt hägg (Umeå universitet 2025).

3.4 Blomning och färg

Blomställningar kan se mycket olika ut, men vissa former är typiska och återkommer inom större växtgrupper som släkte och familjer. Några av de förekommande formerna som nämns är enkla, fyllda samt klocklika (Janzon & Mossberg 2009). Blommans form samt färg spelar roll i den visuella attraktionen hos pollinatörer. Storleken och växternas kontraster skapar stimulans och en konkurrensfördel relaterad till pollinatörer per växt (Widén & Widén 2008).

NCS, Natural Colour System, är den globala standarden gällande färgbestämmelser. Den bygger på sex elementarfärger, vilka klassificeras som ”rena” och är grunden till de tio miljoner olika färger våra ögon kan uppfatta (NCS u.å). R. Küller skriver i Johansson och Küller (2005) att forskning visar att färger som blått och grönt uppfattas och har en lugnande effekt på människan, medan varma färger som gult och rött ökar aktiviteten i hjärnan (Johansson &

Küller 2005). Människor har ofta behov av minnesplatser, vilka kan ta form som tider, föremål, sinnesintryck eller gröna miljöer, såsom växter, ängar eller skogar (Sjöholm 2021). Sivik skriver i Johansson och Küller (2005) att en betydande del av våra synintryck utgörs av färger i omgivningen (Johansson & Küller 2005).

Vitt utgör en sammansättning av alla spektrumets färger och uppfattas därför som neutralt. Det är varken varmt eller kallt, varken framträdande eller tillbakadraget i sig självt (Robinson 2004).

Svart associeras både med mörker och sorg samt med elegans och allvar. I rätt sammanhang kan färgen förstärka andra färger genom tydliga kontraster (Keim u.å).

Gult är varmt men mindre intensivt än rött. Det har en stimulerande men mild karaktär och uppfattas som ljus, frisk och positiv. I kombination med mer tillbakadragna färger tenderar gult att visuellt träda fram (Robinson 2004).

Rött är den mest intensiva och energiladdade färgen i spektrumet. Rött är tydligt framträdande och registreras omedelbart, även i små inslag bland andra kulörer (Robinson 2004).

Blått är den kallaste färgen och den mest tillbakadragna i vårt synfält. Den förknippas med lugn, stillhet och rymd, men kan även upplevas som inspirerande (Robinson 2004).

Grönt kan betraktas som relativt neutralt. Det upplevs varken som varmt eller kallt och har en balanserande och rogivande effekt. Grönt är också den färg som ögat lättast fokuserar på, vilket gör den visuellt behaglig och tydlig (Robinson 2004).

Hur vi uppfattar färg beror bland annat på miljön runt omkring, ljusförhållandena och avståndet till det vi tittar på. På långt håll upplevs färger som sammanhängande ytor, men när betraktaren kommer närmare framträder fler nyanser och detaljer, såsom enskilda blad och stammars egna färger (Fridell Anter & Enberg 1997).

3.5 Blomningstid

För att blomningen ska ske vid en gynnsam tidpunkt måste växten kunna registrera en rad olika yttre och inre signaler. De tillsammans avgör om och när blomning startar (Ionescu m.fl 2016). Detta fenomen är avgörande för växtens reproduktiva framgång (Taiz & Zeiger 2015). Snabb blomning kan vara en anpassning till stark konkurrens eller begränsad tillgång på näring. Förhöjd temperatur kan stimulera en tidigare blomningsprocess. Samtidigt regleras blomningstiden av interna faktorer, såsom växtens ålder och utvecklingsstadium (Putterill m.fl 2004). Växter måste blomma samtidigt som sina värdpollinatörer samt under den tid på året som är mest gynnsam för fröbildning (Taiz & Zeiger 2015).

4. Invasiva arter

4.1 Blomsterlupin

Blomsterlupinen *Lupinus polyphyllus* härstammar från västra Nordamerika och introducerades till Sverige, främst Skåne, år 1870 (Naturskyddsföreningen 2024). År 1908 finns det dokumentation på ett stort förvildat bestånd från Björskog i Västmanland (Hylander 1970). Blomsterlupin kan förändra ekosystem genom sin kvävefixerande förmåga, vilket ökar markens näringshalt och missgynnar näringskrävande inhemska ängsarter. Arten kan även konkurrera om pollinatörer samt utgöra en risk för både betesdjur och människor genom sitt innehåll av giftiga alkaloider och sin allergiframkallande verkan. Växten sprids genom frö, där de kan ligga latent i marken i 70år, samt genom underjordiska rhizomer (Tingdal 2004; Naturvårdsverket u.å). Blomsterlupinen är med som förslag på den nationella förteckningen över invasiva arter. Arten är dock vidare spridd i landet, vilket ger hanteringsåtgärd snarare än utrotningsåtgärd (Naturvårdsverket 2025c; Regeringen 2023).

Blomsterlupin är 50–120 centimeter hög med lansettlika småblad och blommor som sitter samlade i en lång klase med varierande längd (figur 3). Blomfärgerna är oftast blå eller rosa, medan vita och violetta former förekommer mer sällan (Naturvårdsverket u.å.). Blomning sker mellan juni och augusti. Arten återfinns främst längs infrastruktur, såsom vägkanter och järnvägar, samt på öppna ruderatmarker (Mossberg & Stenberg 2018). Bekämpning av blomsterlupin sker genom att hela plantan grävs upp, inklusive pålrot och birötter. Växtdelarna läggs i en återförslutbar påse och lämnas som brännbart avfall på återvinningscentral. Vid större bestånd kan blomställningarna klippas bort innan frökapslar bildas, oftast i juni–juli, och även detta avfall ska hanteras på samma sätt (Naturskyddsföreningen 2024).

Figur 3. Illustration av blomsterlupin av Lizzie Harper (FOR u.åa). Bilden är beskuren från originalet.

4.2 Jättedaggkåpa

Jättedaggkåpa *Alchemilla mollis* härstammar från Karpaterna och Västasien, är en örtartad flerårig växt med en höjd på upp till 50 centimeter. Arten har stora ljus gröna blad med rundade flikar, med tandad kant samt behåring. Blomningen är gulgrön och sker med små blommor på luftiga stänglar under juni till augusti månad (Mossberg & Stenberg 2018; Plantarum u.å; RHS u.å). Historiskt har arten använts som en medicinalväxt mot sårhäkning (Tingdal 2004).

År 1999 utsågs jättedaggkåpan till årets perenn av Perenngruppen. För att få den klassificeringen krävs ett friskt, hårdigt, vackert samt lättskött växtmaterial (Perenngruppen u.åa). Perenngruppen är yrkesmässiga perennodlare i Sverige, medlemmar under branschorganisationen LRF Trädgård (Perenngruppen 2021). Sedan år 1980-talet har en broschyr framställts med tvåhundra utvalda perenner som anses som allsidiga samt odlingsvärda i större delar av landet. Broschyren revideras med årliga mellanrum för att fungera som ett hjälpmedel för trädgårdsutbildningar samt branschfolk (Perenngruppen u.åb). Den senast reviderade broschyren nämner jättedaggkåpa som en av de utvalda tvåhundra perennerna (Perenngruppen 2021).

Jättedaggkåpan har en asexuell fröspridning, vilket innebär en effektiv spridning där ingen genetisk variation förekommer. Frön sprids med vinden eller med hjälp av människor och djur. Vegetativ förökning sker via oförsiktig hantering av trädgårdsavfall eller jordmassor. I handeln finns det stor tillgång till arten, vilket försvårar det begränsande arbetet. (SLU 2025a). Det finns dokumenterade uppgifter där jättedaggkåpan har konkurrerat ut inhemskt växtmaterial på bland annat Färöarna (Jensen m.fl 2023).

SLU Artdatabanken (2025a) gör en bedömning med ett tidsspänn på femtio år framåt att jättedaggkåpan kan ha ”potential att bli konkurrenskraftig” samt att invasionspotentialen är i hög grad beroende av återkommande introduktioner, det vill säga av hur frekvent arten fortsätter att planteras.

4.3 Klockjulros

Klockjulros *Helleborus foetidus* härstammar från sydöstra Europa, Italien samt Marocko (SLU 2025a). Växten är 20–50 centimeter hög, flerårig ört med bågböjda stjälkar och smala, lansettlika småblad. Blommorna är klocklika, sitter i hängande knippen och sker under januari till april. Färgen är limegrön med purpurröda kanter och har en något obehaglig doft (Mossberg & Stenberg 2018). Arten har historiskt använts som avmaskningsmedel, trots den toxiska effekten (Mossberg & Stenberg 1999). Klockjulrosen har troligen funnits i Sverige sedan

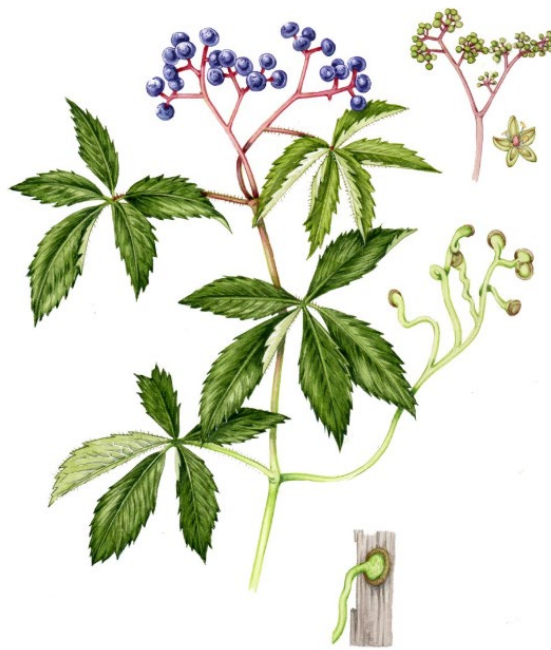
1700-talet (SLU 2025a). Hylander (1970) nämner i tidskriften *Svensk Botanisk Tidskrift* att klockjulrosen hittats förvildad i Lunds botaniska trädgård år 1870 (Hylander 1970). I dagsläget är växten förvildad i södra och mellersta Sverige, sedan år 2010 syns en ökning i både utbredning samt rapporterade fall. Spridningen sker genom frö som transporteras av sniglar samt myror. Spridning sker även via oförsiktig hantering av jordmassor (Mossberg & Stenberg 1999; SLU 2025a).

SLU Artdatabanken (2025a) beskriver klockjulrosen med en ”hög invasionspotential och en känd ekologisk effekt”. På betesmarker på Öland finns det dokumenterat att klockjulrosen konkurrerat ut rödlistade arter som hårig jordstjärna *Geastrum melanocephalum* och rulljordstjärna *Geastrum corollinum*. Växten är giftig vilket resulterar i att djuren på betesmarker undviker klockjulrosen, och en konkurrenskraftig strategi är en faktor (SLU 2025a). I Götene kommun har det i flera års tid aktivt arbetat med bekämpning av klockjulrosen genom att rycka upp plantorna (Götene 2025).

4.4 Klättervildvin

Klättervildvin *Parthenocissus quinquefolia* härstammar från östra Nordamerika. Klättervildvin är en lövfällande, flerårig 4–10 meter hög klättrande växt, med häftskivor som klängen (figur 4) (SLU 2025a; Mossberg & Stenberg 2018) med allelopatiska egenskaper (Harmonia 2026). Arten har handflikiga blad med fem småblad, får blåsvarta mindre bär samt röd höstfärg (Mossberg & Stenberg 2018). Växten har funnits i Sverige sedan 1800-talet (SLU 2025a). Enligt Harmonia (2026) hittades det första förvildade exemplaret redan år 1880 i Belgien. Det första dokumenterade förvildade fallet i Sverige hittades i dåtidens Gullbergs gårde i Göteborg år 1927 (Hylander 1970). I dagsläget är växten främst förvildad i södra Sverige, vilket ökar i takt med att den upprätthåller sin popularitet inom trädgårdsbranschen. Den största spridningen i nutid är den fortsatta handeln av växten (SLU 2025a). Holmes (2025) skriver i tidningen *Vi i villa*, om de klätterväxter som är mest lämpade till en pergola, där klättervildvin nämns vid namn (Holmes 2025). Spridning förekommer även genom oförsiktig hantering av trädgårdsavfall, vegetativt genom rotfragment och revor samt en förmodad fröspridning genom fåglar (SLU 2025a). I Belgien finns en konstaterad spridning via fåglar (Harmonia 2026).

SLU Artdatabanken (2025a) beskriver klättervildvin som ”bedöms ha en hög invasionspotential” samt ”utgöra ett potentiellt stort hot mot biologisk mångfald i Sverige”. I Norge samt Belgien är klättervildvin ett etablerat problem som skapar stor negativ påverkan på den biologiska mångfalden (SLU 2025a).

Figur 4. Illustration av klättervildvin av Lizzie Harper (Harper u.åa).

4.5 Lammöra

Lammöra *Stachys byzantina* härstammar ifrån Kaukasus med angränsande länder (SLU 2025a). Arten är 20–60 centimeter hög, flerårig ört som bildar täta marktäckande bestånd. Lammöra har tjocka, skaftade blad och är täckt av vit ullhårighet, samt får ljusviolettera blommor på stänglar under juli till augusti (Mossberg & Stenberg 2018). De första konstaterade förvildade fallet dokumenterades till år 1917 ”Gotland Endre: Allekvia o. Visby: vid Strandvägen N om staden” (Hylander 1970:236). Idag förekommer lammöron i kalkrika områden i södra och mellersta Sverige (SLU 2025a). Den främsta spridningen sker via fortsatt handel med växten. Lammöra nämns i flertalet artiklar som en av de mest populära perennerna (Plantagen u.å; Hänström 2025). Det förekommer även via oförsiktig hantering av trädgårdsavfall, vegetativ förökning genom rhizomer samt via en fröspridning som tros gynnas av klimatförändringarna (Tingdal 2004; SLU 2025a). SLU Artdatabanken (2025a) beskriver lammöron som ”hög invasionspotential” samt ”de täta bestånden som arten bildar har potential att tränga ut andra arter”.

4.6 Plymspirea

Plymspirea *Aruncus dioicus* härstammar från centrala Europa, Asien samt östra Nordamerika. En mycket vanligt förekommande trädgårdsväxt i hela Sverige bortsett från Norrlands inland (SLU 2025a). Det finns dokumentation på användning under 1900-talet (Tyler m.fl 2007). Populariteten minskade för att sedan ta ett omtag under 2000-talet (SLU 2025a). År 1961 finns dokumentation på plymspirean som en ”trädgårdsflykting” i västra Frölunda, Göteborg (Hylander 1970). Spekulationer finns gällande den ökade användningen av växten i förhållande till den nuvarande riskklassificeringen. Plymspirean är en flerårig örtartad växt med en sluthöjd upp till 2 meter. Arten har styva stänglar med plymformade vita blomställningar under juni och juli, som sedan står kvar och ger vinterstruktur (SLU 2025a; Plantarum u.å). Plymspirean har separata han- och honplantor vilket leder till en stor ökning av fröplantor vid en förekomst av båda könen. I Sverige förekommer främst enkönade bestånd (Tingdal 2004; SLU 2025a). I Varėna-distriktet, i närheten av byn Papiškiai, Litauen, hittades ett fröspritt bestånd av både han - och honplantor (Gudžinskas & Taura 2020). Vegetativ förökning sker enbart i de fall en delning blir aktuell. Växten har således inga rhizomer eller jordstammar. Förökning sker via oförsiktig hantering av trädgårdsavfall eller jordmassor (SLU 2025a).

SLU Artdatabanken (2025a) beskriver plymspirean med orden ”stor negativ ekologisk effekt” samt ”hög invasionspotential”. Under Perennagruppens senaste broschyr finns plymspirea med som en växt med goda odlingsvärda egenskaper (Perennagruppen 2021).

4.7 Silverarv

Silverarv *Cerastium tomentosum* härstammar från Italien samt södra Europa (Mossberg & Stenberg 2018; SLU 2025a). Växten är flerårig, mattbildande låg ört på 10–25 centimeter med ulliga blad och blomställningar (figur 5). Den får vita blommor under maj och juni (Mossberg & Stenberg 2018; Plantarum u.å).

Silverarven rapporterades som förvildad redan i början av 1900-talet, introducerades som en import som prydnadsväxt. Arten är främst förekommande i Göta- och Svealand samt längs Norrlandskusten, ofta förekommande längs vägkanter. Silverarv kan hybridisera med den inhemska fältarven *Cerastium arvense*, och hybriderna förekommer i handeln. Svårigheter att skilja hybriderna från den rena arten medför risk för felbestämning och osäkerhet i bedömningen. Hybriderna bedöms dessutom vara mer livskraftiga och spridningsbenägna (SLU 2025a). Silverarv sprids främst genom oförsiktig hantering av trädgårdsavfall eller vegetativt via rhizomer från odlade bestånd. Arten är självsteril och kräver

korsbefruktning mellan olika kloner för frösättning, den resulterande avkomman kan därefter producera rikligt med frön (Andersson & Gunnarsson 2024). SLU Artdatabanken (2025a) beskriver silverarven som ”bedöms ha en hög invasionspotential även om den till stor del är beroende av människan” samt ”bildar täta mattor med hjälp av klonal spridning”.

Figur 5. Illustration av silverarv av Lizzie Harper (FOR u.åb). Bilden är beskuren från originalet.

4.8 Skogsklematis

Skogsklematis *Clematis vitalba* härstammar från södra, västra och centrala Europa, norra Afrika, Turkiet och Kaukasus (Mossberg & Stenberg 2018). Började odlas i Europa under 1500-talet. Enligt Olof Rudbeck är skogsklematisen införd som prydnadsväxt till Sverige av honom själv år 1658 (Martinsson & Ryman 2008). Växten är flerårig, vedartad 2–6 meter hög klättrväxt, med grå flagnande bark och vita ståtliga samt doftande blommor under juli till september. Bildar nötter med lång behåring (Mossberg & Stenberg 2018; Plantarum u.å). Skogsklematisen finns i dagsläget i södra och mellersta Sverige (SLU 2025a). Gällande första förvildade förekomsten i Sverige nämner Hylander (1970) Karlskrona sedan många år, 1941, samt Ronneby vid brunnen och vattenfallet. ”In this connection the half shrubby climbing *Clematis vitalba* may be mentioned, which has in the last decades been found escaped and is said to form extensive stands in some places on Gotland” (Hylander 1970:32).

Skogsklematis sprids i första hand via handeln där den fortfarande saluförs. Andra spridningsvägar är oförsiktig hantering av trädgårdsavfall samt fröspridning via

vind eller som fripassagerare med djur (SLU 2025a). Arten har frön med dubbel vila. Fysiologisk vila innebär att fröet måste utsättas för kyla eller årstidsväxlingar, innan det kan gro. Morfologisk vila betyder att embryot i fröet inte är fullt utvecklat vid spridning och behöver tid att växa innan groningen kan ske. Tillsammans med både en luftburen och en markbaserad fröbank gör detta att frön kan överleva länge och gro under flera år, vilket ökar artens spridningsförmåga markant (Jarvis-Lowry m.fl 2024). SLU Artdatabanken (2025a) beskriver skogsklematisen ”bedöms ha en hög invasionspotential” samt ”växer i miljöer där även rödlistade arter förekommer och konkurrens om plats och ljus kan vara på bekostnad av sådana arter”.

4.9 Syren

Syrenen *Syringa vulgaris* härstammar från norra Balkan (Mossberg & Stenberg 2018). Dokumenterad i södra Sverige sedan 1600-talet (Tyler m.fl 2007). Enligt Olof Rudbeck klassificeras syrenen som nyinförd år 1666 (Martinsson & Ryman 2008). Först etablerad i svensk natur efter 1800-talet, vilket gör syrenen möjlig att riskklassificera som invasiv snarare än expansiv. En växt som numera är mycket förekommande i såväl trädgårdar som parker. Syrenen är en större buske eller ett mindre flerstamligt träd och kan bli 7 meter hög (SLU 2025a). Syrenen har hjärtlika blad med tvär bladbas. Blommorna sitter i klasar, är lila eller vita, samt har kraftig doft (figur 6) (SLU 2025a). Den enskilda blomman är rörlik med en fyrflikig krona (Jedrzejuk & Szlachetka 2005). Blomningen sker under månadsskiftet maj och juni (SLU 2025a; Mossberg & Stenberg 2018). Arten skjuter sekundära skott från basen eller rötterna. Med tiden kan det ge upphov till ett klonbildande tätt buskage. Detta resulterar i att inhemsk undervegetation konkurreras ut. Syrenen sprids vegetativt genom rotskott eller oförsiktig hantering av trädgårdsavfall. I Skåne finns sedan 1990-talet en fröspridning som har blivit problematisk. Det förekommer spridning via handeln där den fortfarande är tillgänglig, i största grad är det dock namnsorter som tillsaluförs (SLU 2025a). Under kapitlet ”European Plant Invasions” i boken *Global Plant Invasions* benämns 35 olika arter med den högsta invasions potentialen i Europa (Pyšek m.fl 2022). Syren återfinns på plats nummer 22, som den buske med flest naturaliserade områden i Europa, 33st (Pyšek m.fl 2022). Den ökade populationen i nutid beror delvis på minskat bete (SLU 2025a).

SLU Artdatabanken (2025a) beskriver syrenen som ”relativt konkurrenskraftig” och med ”hög invasionspotential”. Som tidigare nämnts under kapitel, undersökning om doft, finns det en hel del minnen samt accessioner kopplade till syrenen. I New England, USA, är arten mycket starkt förknippad med delstatens historia. De påstår att syrenen är den enda markeringen kring vart dåtidens gårdar

låg placerade (Arnold Arboretum 1928). Trots ett varningens finger kring artens invasionspotential under längre tid, publiceras nutida reportage om syrenen (Holmes 2026).

Figur 6. Illustration av syren av Lizzie Harper (Harper u.åb).

4.10 Syrenbuddleja

Syrenbuddleja *Buddleja davidii* härstammar från Kina och introducerades kring 1890-talet till Europa. Därefter skedde introduceringen till Amerika, Australien, Nya Zeeland och vissa delar av Afrika (Ebeling & Tallent-Halsell 2025). Syrenbuddleja, som även kallas fjärilsbuske, är en mycket omtyckt växt, både av människor och fjärilar. Växten klassificeras som en flerstammig prydnadsbuske som kan bli upp till 3 meter hög (SLU 2025a). Syrenbuddjela har långa, bågböjda grenar och motsatta, lansettlika blad med mörkgröna ovan och gråfiltiga undersida (figur 7). Blomställningen är en avlång, nektarrik samt väldoftande klase med enskilda rörliga blommor i lila (Leeuwenberg 1979; Mossberg & Stenberg 2018). Blomning sker under juli till augusti (Mossberg & Stenberg 2018). Arten bildar mellan hundratusen och tre miljoner små lätta frö per planta, som sedan kan spridas upp till en radie av 10 meter från moderplantan. Fröna kan med människors och djurs hjälp spridas ytterligare (Tallent-Halsell & Watt 2009: SLU 2025a). Ytterligare en spridningsfaktor är brist på naturliga fienderna vid introduktioner i nya främmande miljöer (Ebeling m.fl 2007). Den första förvildade plantan av syrenbuddleja hittades i Skåne 1984 (Tyler m.fl 2007).

Växten befinner sig på sin översta klimatgräns och förekommer sällsynt och huvudsakligen i de södra delarna av Sverige. Syrenbuddlejan bedöms kunna öka storartat i takt med ett varmare klimat (SLU 2025a). Antalet rapporterade fynd har ökat sedan 2016, majoriteten i Skåne. Två av fallen är rapporterade från norra Sverige, närmare bestämt Umeå samt Skellefteå (SLU 2025a).

SLU Artdatabanken (2025a) beskriver syrenbuddlejans utveckling inom de närmsta tio åren som en risk för ”hög invasionspotential” samt ”tolererar många typer av miljöförhållanden, har effektiv fröproduktion, växer snabbt och har en kort period från frögroning till fröproduktion”. I nordvästra och nordöstra USA, Kanada, Nya Zeeland och i centrala Europa finns ett dokumenterat problem kring syrenbuddlejan (Ebeling & Tallent-Halsell 2025).

Figur 7. Illustration av syrenbuddleja av Lizzie Harper (FOR u.åc). Bilden är beskuren från originalet.

4.11 Vresros

Vresros *Rosa rugosa* härstammar från nordöstra Asien och kom via en import till Europa kring 1700-talet (SLU 2025a). Arten marknadsfördes för dess hårdighet, salttålighet samt motståndskraft mot insekts och svampangrepp (Bruun 2006). Har funnits i odling sedan 1800-talet (Carlsson & Persson 2007). Kom till Sverige

med syfte av en prydnadsväxt, samt som förädlingsmaterial till övriga rosor (Pasicznik 2009). Under senare tid har den använts för att minska erosion i sanddynor (SLU 2025a). Den första förvildade plantan rapporterades år 1932 från Falsterbo (Carlsson & Persson 2007). ”Most remarkable is the rapid spread of *Rosa rugosa* on (preferably sandy) seashores, mainly at the Swedish west coast, thus localities of the same type as in its native country” (Hylander 1970:30). Vresrosen blir upp till 2 m hög, tät och kraftig vedartad buske med taggiga grenar. Arten har rosa doftande blommor mellan juni och september (figur 8) (Nylén 2000; Mossberg & Stenberg 2018). I den karaktäristiskt skålformad blomman sitter 200–250 tydliga ståndare samt 100 pistiller som senare bildar runda nypon (Widén & Widén 2008; Bruun 2005). Arten sprids genom nypon, via fåglar och vattendrag, samt vegetativt genom rhizomer och rotfragment. Jämfört med närbesläktade arter har vresrosen en särskilt god flytförmåga. Den tål såväl söt som saltvatten, samt håller sig flytande trots att frukten har gått sönder, vilket möjliggör långa spridningsvägar. Vresros är med som förslag på den nationella förteckningen över invasiva arter (Naturvårdsverket 2025c).

SLU Artdatabanken (2025a) beskriver vresrosen som ”bedöms ha en mycket hög invasionspotential”. Arten finns i dagsläget i hela Sverige, främst i kustområden där den skapar stora täta bestånd och konkurrerar ut inhemsk flora (SLU 2025a). Vresrosen klassificeras som en av de mest invasiva arterna i Europa (Woch m.fl 2023). Arten finns främst längs kusterna vid Östersjön, Nordsjön, Atlanten samt norra Europa och Nordamerika (Bruun 2006). Den rena arten av vresros saluförs fortfarande, i största mån är det dock mer eller mindre sterila namnsorter som florerar på marknaden (SLU 2025a).

Figur 8. Illustration av vresros av Lizzie Harper (FOR u.åd). Bilden är beskuren från originalet.

5. Resultat

5.1 Förslag på ersättningsväxt för blomsterlupin

Färgväppling *Baptisia australis* härstammar från östra och sydöstra Amerika (Plantarum u.å). Fram till år 1811 var den vetenskapliga benämningen *Sophora australis*. Färgväpplingen användes främst i franska samt engelska trädgårdar under 1800-talet (Larisey 1940). Färgväppling är 1–1,5 meter hög (tabell 1), flerårig, klumpbildande örtartad växt, sprids således ej med rhizomer. Arten har fingrade sammansatta blad samt blomställningar i långa klasar likt lupin. Blomningen sker i huvudsakligen blå-lila färg under juni och juli, bildar sedan ärtskidor (RHS u.å). Arten bildar en kraftig pålrot samt sidorötter med knölar som innehar kvävefixerande bakterier (Gaunitz 2010). År 2010 vann färgväpplingen pris som årets perenn i USA (PPA u.åb). Likt den svenska uttagningen tittar en kvalificerad jury på växtmaterialet utefter kriterier (PPA u.åa). Arten har även prisats med Award of Garden Merit, med kriterier som lättodlade och allmänt tillgängliga sorter med hög vitalitet samt god resistens mot skadegörare (RHS u.åb).

Tabell 1. Jämförelse mellan invasiv art (blomsterlupin) och ersättningsväxt (färgväppling).

Namn	Habitus	Blomning & Färg	Blomningstid
Blomsterlupin	0,5–1,2m	blå, rosa, vit eller violett i klase	juni - augusti
Färgväppling	1–1,5m	blå – lila i klase	juni / juli

5.2 Förslag på ersättningsväxt för jättedaggkäpa

Rena arten av lönnalunrot *Heuchera villosa* härstammar från östra Nordamerika (Wells 1984). Sorten 'Autumn Bride' har en sluthöjd på 50 centimeter, klumpbildande med ljust grönt flikigt bladverk (tabell 2). Under augusti till september får sorten blommor på vita klasar (MBG u.å; RHS u.å). Artepitetet *villosa* betyder hårig och syftar till den behåring som finns på bladen (Harrison 2012; Wells 1984). Forskning visar på att en naturlig hybridisering av den rena arten av lönnalunrot är begränsad på grund av flera biologiska faktorer, exempelvis olika blomningstider (Wells 1984). Tyler tipsar om lönnalunroten som en given perenn att ha i trädgården (Welin Brook m.fl 2022).

Tabell 2. Jämförelse mellan invasiv art (jättedaggkåpa) och ersättningsväxt (lönnalunrot 'Autumn Bride').

Namn	Bladstruktur	Habitus	Blomning & Färg
Jättedaggkåpa	behåring	upp till 0,5m hög	ljusgrönt bladverk
Lönnalunrot 'Autumn Bride'	behåring	upp till 0,5m hög	ljusgrönt bladverk

5.3 Förslag på ersättningsväxt för klockjulros

Stamjulros *Helleborus argutifolius* härstammar från Korsika samt Sardinien (Yeo 1986). Linné gav aldrig arten ett eget artnamn, utan behandlade stamjulrosen som en underart till *Helleborus foetidus* (Mathew 1989). År 1867 kom förslaget att ändra det vetenskapliga namnet till *Helleborus corsicus*, namnbytet slog aldrig igenom (Greuter 1986). Stamjulros är 0,5 – 1 meter hög (tabell 3), klumpbildande, örtartad flerårig växt (RHS u.å). Arten är vintergrön med läderartade treflikigt tandade blad (West 1997; Mathew 1989). Har skålformade nickande ljusgröna blommor under februari till april (Yeo 1986; RHS u.å; MBG u.å). Stamjulros har blivit prisad med Award of Garden Merit (RHS u.åb).

Tabell 3. Jämförelse mellan invasiv art (klockjulros) och ersättningsväxt (stamjulros).

Namn	Habitus	Blomning & Färg	Blomningstid
Klockjulros	0,5m	gulgrön	januari - april
Stamjulros	0,5-1m	ljusgrön	februari - april

5.4 Förslag på ersättningsväxt för klättevildvin

Rostvin *Vitis coignetiae* EMINENS E kommer från inhämtat material från Enköping (E-planta u.åb). Den rena arten av rostvin härstammar ifrån Korea, Sachalin samt Japan (Shiozaki & Murakami 2017; SKUD u.å). Den rena arten av rostvin har blivit prisad med Award of Garden Merit (RHS u.åb). Den valda sorten av rostvin innehar en E-planta bemärkelse, vilket innebär ett sundhetscertifikat med koppling till det svenska klimatet. Framtaget via projekt inom SLU (E-planta u.åa). Rostvin är en 5–7 meter hög klättrande (tabell 4), lövfällande flerårig växt som använder klängen som klättringsorgan. Har stora lobade gröna blad som skiftar till rött under hösten, har oanseliga bär i svart, blått, rött eller gult. (Plantarum u.å).

Tabell 4. Jämförelse mellan invasiv art (klättevildvin) och ersättningsväxt (rostvin).

Namn	Habitus	Blomning & Färg
Klättevildvin	4–10 m klättrande, lövfällande med klängen	röd höstfärg, svart, blått, rött eller gult bär
Rostvin	5–7 m klättrande, lövfällande med klängen	röd höstfärg, svart bär

5.5 Förslag på ersättningsväxt för lammöra

För att hitta lämplig ersättare till lammöra, *Stachys byzantina*, har det resulterat i två olika växter med olika morfologiska karaktärer (tabell 5). *Stachys byzantina* 'Silver Carpet' samt *Veronica spicata* ssp. *incana*.

Lammöra *Stachys byzantina* 'Silver Carpet' är en icke- blommande variant av lammöra (Tingdal 2004) där bladstruktur samt habitus varit de bidragande kriterierna. Lammöra är omnämnt i ett tidigare kapitel, sortnamnet 'Silver Carpet' har samma morfologiska egenskaper med något mindre blad än den rena arten av lammöra (Hawke 2005) samt har en sluthöjd på 20 centimeter (RHS u.å).

Silververonika *Veronica spicata* ssp. *incana*, har habitus, blomning samt blomningstid som stämmer överens med den tilltänka ersättaren. Silververonikan härstammar från Sibirien, Mongoliet, Manchuriet samt Korea (Li 1952). Sorten har silvergrå motsatta blad, täckta av tät, mjuk behåring. Bladrosetten har långa bladskäft, medan bladen på blommande skott saknar bladskäft samt är lansettlika (Li 1952; Chypyliak & Zubrovska 2022). Blomning börjar i juli till augusti med mörkblå spiror på en höjd av 20–30 centimeter (Hansson & Hansson 2022). Silververonika har blivit prisad med Award of Garden Merit (RHS u.åb).

Tabell 5. Jämförelse mellan invasiv art (lammöra) och ersättningsväxter (lammöra 'Silver Carpet' & silververonika).

Namn	Bladstruktur	Habitus	Blomning & Färg	Blomningstid
Lammöra	vit behåring	20–60 cm	ljusviolett blomning på skaftade stjälkar	juli / augusti
Lammöra 'Silver Carpet'	vit behåring	20 cm	---	---
Silververonika	---	20–30 cm	blå blomning på skaftade stjälkar	juli / augusti

5.6 Förslag på ersättningsväxt för plymspirea

Älggräs *Filipendula ulmaria* härstammar från Europa samt Kaukasus (Paniagua-Zambrana m.fl 2015). Idag förekommer arten allmänt i landet, från Skåne till Norrland (Ursing 2004). Enligt svensk kulturväxtdatabas - SKUD (u.å), har arten haft flertalet vetenskapliga samt svenska namn. SLU Artadatabanken benämner älggräs som livskraftig, en bedömning mot rödlistningskriterierna och där med inte uppfyller kriterierna för en hotad art (SLU 2025a). Älggräs är 1–1,5 meter hög (tabell 6), flerårig ört med stadigt upprätt stjälk. Bladen är parflikiga med luden undersida. Blomställningen är rikt förgrenad, bestående av talrika små, gräddvita och starkt doftande blommor i maj och juni (Nylén 2000; Janzon & Mossberg 2009). Växten innehåller salicylsyra och har framgångsrikt använts som medicinal växt i bland annat Sverige samt Rumänien (Walfridson 1993; Paniagua-Zambrana m.fl 2015).

Tabell 6. Jämförelse mellan invasiv art (plymspirea) och ersättningsväxt (älggräs).

Namn	Habitus	Doft	Blomning & Färg	Blomningstid
Plymspirea	upp till 2 m	ja	vit plymformad blomställning	maj / juni
Älggräs	1–1,5 m	ja	gräddvit rikt förgrenad blomställning	maj / juni

5.7 Förslag på ersättningsväxt för silverarv

Den rena arten av backnejlika *Dianthus deltoides* härstammar från Medelhavsområdet samt mellersta Asien (Plantarum u.å). I Sverige finns den rena arten i dagsläget i Götaland, Svealand samt Norrlandskusten (Persson & Rawet 2023). SLU Artadatabanken benämner den rena arten av Backnejlika som livskraftig (SLU 2025a). Backnejlika är flerårig 15–20 centimeter, låg ört (tabell 7), med smala, motsatta blad och grenade stjälkar. Sorten har en lång blomning under maj till juli. Blommorna är långskaftade, med fint tandade vita kronblad (Nylén 2000; RHS u.å; MBG u.å). Blomstrukturen är rörlik med platta kronblad där de långnäbbade pollinatörerna kan sitta (Jagel 2013). I Tyskland finns det dokumentation kring den rena arten av Backnejlikans minimala spridning. Återfinns på återställda industriområden där arten förmodligen sågts in med fröblandningar. Stannar något år innan successionen bidrar till utkonkurrering (Jagel 2013).

Tabell 7. Jämförelse mellan invasiv art (silverarv) och ersättningsväxt (backnejlika 'Albus').

Namn	Habitus	Blomning & Färg	Blomningstid
Silverarv	10–25 cm	vit blomning på skaftade stjälkar	maj / juni
Backnejlika 'Albus'	15–20 cm	vit blomning på skaftade stjälkar	maj - juli

5.8 Förslag på ersättningsväxt för skogsklematis

Klematis 'Paul Farges' är en hybrid mellan *Clematis vitalba* och *Clematis fargesii* (Kovalyshyn m.fl 2021). *Clematis vitalba* är omnämnt i ett tidigare kapitel, *fargesii* härstammar från västra Kina (Kovalyshyn m.fl 2021). En hybridiserad art har dokumenterade förminskade effekter av sexuell reproduktion (Mwangangi m.fl 2019). Handelsnamnet SUMMER SNOW refererar till den stora mängden blommor som uppenbarar sig under sommaren (Zetas Garden u.å). Sorten är flerårig (tabell 8) 5–7 meter, klättrande, med riklig blomning av små vita blommor med doft under juli till oktober (Cramers u.å). Efter blomning får hybriderna silverfärgade fröställningar med sterila frö (Justice m.fl 2001). Klematis 'Paul Farges' är prisbelönad med Award of Garden Merit (RHS u.åb).

Tabell 8. Jämförelse mellan invasiv art (skogsklematis) och ersättningsväxt (klematis 'Paul Farges').

Namn	Habitus	Doft	Blomning & Färg	Blomningstid
Skogsklematis	4–6 m, klättrande	ja	vit riklig blomning	juli - september
Klematis 'Paul Farges'	5–7 m, klättrande	ja	vit riklig blomning	juli - oktober

5.9 Förslag på ersättningsväxt för syren

Vid en försöksstation i Kanada år 1925 framställdes en framgångsrik hybrid mellan *Syringa villosa* × *Syringa reflexa*. Hybriden fick namnet prestonsyren *Syringa* × *prestoniae*, efter framställaren själv, Isabella Preston (Wyman 1948). Det finns omkring 20 olika registrerade sortnamn av hybriderna. Prestonsyren är flerårigt, lövfällande (tabell 9), ett mindre träd eller en buske med sluthöjd på ungefär 3 meter (Plantarum u.å). Bladen är elliptiska med tydlig nervatur (Alexander 1978). Prestonsyren har pyramidformade doftande blomklasar i rödviolett till lila. Blommar under juni månad, ungefär två veckor efter *Syringa vulgaris* (Alexander 1978; Plantarum u.å). Namnsorten 'Elinor' har belönats med Award of Garden Merit (RHS u.åb).

Tabell 9. Jämförelse mellan invasiv art (syren) och ersättningsväxt (prestonsyren).

Namn	Habitus	Doft	Blomning & Färg
Syren	mindre träd / buske upp till 7m	ja	lila & vit i klase
Prestonsyren	mindre träd / buske upp till 3m	ja	lila & rödviolett i klase

5.10 Förslag på ersättningsväxt för syrenbuddleja

Sommarbuddleja *Buddleja alternifolia* härstammar från Kina. Arten är vedartad (tabell 10), lövfällande flerårig buske som får en slut höjd på 4 meter (Jia m.fl 2020; RHS u.å). Sommarbuddleja har bågformade fyrkantiga grenar med grågröna elliptiska blad. Blomningen sker under juni och juli på fjolårsskotten med lila rörlika doftande blommor i kluster (Leeuwenberg 1979; RHS u.å; Cramers u.å). Arten har en relativt låg frö mängd i jämförelse mot syrenbuddleja (Large 2021). Buddleja-släktet har traditionellt använts inom folkmedicin till följd av den mängd kemiska ämnen som förekommer i arten. Författarna till artikeln "A Review on Alternate-leaved Butterfly-bush: *Buddleja alternifolia*" menar att sommarbuddleja är en lovande men inte vidare forskad art

inom farmakologi och naturproduktforskning (Said-Al Ahl & Hikal 2021). Sommarbuddleja har prisats med Award of Garden Merit (RHS u.åb).

Tabell 10. Jämförelse mellan invasiv art (syrenbuddleja) och ersättningsväxt (sommarbuddleja).

Namn	Habitus	Doft	Blomning & Färg
Syrenbuddleja	upp till 3m	ja	lila, enskild blomma rörlik
Sommarbuddleja	upp till 4m	ja	lila, enskild blomma rörlik

5.11 Förslag på ersättningsväxt för vresros

Rosenpion *Paeonia anomala* ssp. *veitchii* har blomning samt doft som stämmer överens med den tilltänka ersättaren. Rosenpion är en hybrid mellan *Paeonia veitchii*, härkomst från Kina, samt *Paeonia anomala*, härstammar från Kina, Kazakstan, Mongoliet samt Ryssland (Deyuan m.fl 2001). Hybriden är numera inhemsk i vissa delar Kina. Arten är benämnd som hotad då det finns dokumentation på minskade bestånd (Wang m-fl 2013). Arten är 0,5–1 meter hög (tabell 11), flerårig ört med kraftiga rötter samt en kal stjälk med finflikiga blad. Rosenpionen får en till fyra stora skålformade blommor per stjälk, purpurröda, röda eller rosa kronblad. Blomning sker under försommaren (Deyuan m.fl 2001; RHS u.å). Arten är framgångsrik inom traditionell kinesisk medicin och används bland annat som antiinflammatoriskt och smärtstillande (Xian m.fl 2007). Rosenpion har prisats med Award of Garden Merit (RHS u.åb).

Tabell 11. Jämförelse mellan invasiv art (vresros) och ersättningsväxt (rosenpion).

Namn	Habitus	Doft	Blomning & Färg
Vresros	upp till 2m hög	ja	rosa skålformad
Rosenpion	0,5-1m	ja	purpurröd, röd eller rosa skålformad

6. Diskussion

6.1 Resultatdiskussion

6.1.1 Alla morfologiska egenskaper kan ej ersättas

En invasiv art är ofta en växt med stor anpassningsförmåga samt bred ståndorts amplitud (Cho 2024). Den har blivit klassificerad som invasiv just på grund av hög invasionspotential i kombination med hög ekologisk effekt (SLU 2025c). Växterna som detta arbete berör är dessutom väl använd i trädgårdsammanhang just på grund av dess enkla förutsättningar. Resultatet i denna studie har framkommit med stöd av de valda kriterierna, bladstruktur, habitus, doft, blomning och färg samt blomningstid. Därav behandlas de ersättande växterna som ett urval av lämpade arter. Vid vidare granskning eller andra kriterier kan ett annat resultat presenteras.

6.1.2 Ståndort ej tagen i anspråk

För att förstå växtens lämplighet i en angiven miljö behöver ståndort tas i beaktning. I denna studie finns förslag där den invasiva arten delar ståndort med den ersättande växten och kan ersättas rakt av. I ett av förslagen, lammöra ersätts mot sorten 'Silver Carpet' eller silververonika, finns morfologiska egenskaper med säregna anpassningar för sol och torka. Den ljusa behåringen som i denna studie har gått under kriteriet bladstruktur är en tydlig evolutionär anpassning arterna har gjort (Widén & Widén 2008). På grund av studiens begränsade omfattning har ståndort, biologisk mångfald samt zonindelning ej hanterats som ett avgörande kriterium. De ersättande växterna har enbart matchat med övriga morfologiska egenskaper, bladstruktur, habitus, doft, blomning och färg samt blomningstid. Den slutsatsen leder till att vald ersatt växt ej kan ersätta den invasiva arten rakt av utan vidare undersökning. Däremot finns det kopplingar mellan växters utseende relaterat till deras ståndort, vilket vi kan se prov av i denna studie.

6.1.3 Några ersättande växter ej riskklassificerade

Några av de angivna ersättningsväxterna är inte riskklassificerade av SLU Artdatabanken. Älggräs samt den rena arten av backnejlika är inhemska arter som klassificeras som livskraftiga (SLU 2025a). Klematis 'Paul Farges' är en steril hybrid som trots sin obefintliga riskklassificering med stor sannolikhet inte kommer bli ett bekymmer för det svenska klimatet i framtiden (Justice m.fl 2001). Likaså lammöra 'Silver Carpet', en variant av lammöra som ej sätter blom och

således inga fröställningar (Tingdal 2004). Prestonsyren samt rosenpion är hybrider som har sämre förmåga att sprida sig vegetativt (Mwangangi m.fl 2019). Rostvin EMINENS E innehar en E-planta certifiering med konstaterade egenskaper lämpade för det svenska klimatet (E-planta u.åa). Färgväppling, har ett klumpbildande växtsätt och vilket innebär att den ej är rhizomspridande (RHS u.å). Sommarbuddleja, har en låg frö mängd som leder till en låg mängd fröspridda plantor (Large 2021). Enligt tidigare studier är den naturliga hybridiseringen hos rena arten av lönnalunrot begränsad, något som beror på flera biologiska faktorer (Wells 1984). De arter som ej är nämnda, stamjulros och silververonika har ingen dokumenterad spridning i dagsläget, dock innehar båda de nämnda arterna en merit av RHS (u.å).

6.1.4 Förökningstryck och överanvändning

En viktig faktor bakom växtinvasioner är det så kallade förökningstrycket, en avgörande del i att en växt blir invasiv är frekvensen på användningen vilket ökar genom upprepade introduktioner av arten (Dehnen-Schmutz & Touza 2008). Ett större antal planteringar med fler individer ökar sannolikheten för att arter sprids och etablerar sig utanför odling (Dehnen-Schmutz & Touza 2008). Att ersätta en invasiv art med en växt kan leda till en överanvändning. Lammöra samt klättervildvin är tydliga exempel på växter där en avgörande del handlar om populationen (Hänström 2025; Holmes 2025). Ett förslag till fortsatt studie i detta fall är att ta fram fler exempel på ersättande växter till en och samma invasiva art. Detta för att minimera framtida konsekvenser, exempelvis överanvändning. Denna studie nämner enbart ett förslag där det finns två ersättande växter, i fallet lammöra. Forskning visar att prydnadsväxter som planteras frekvent oftare naturaliseras i naturen än arter som används mer sällan. Även marknadstillgång och pris påverkar hur ofta växter köps och planteras (Dehnen-Schmutz & Touza 2008). Vid överanvändning av en art som leder till invasion konkurreras inhemska växter ut och invasiva arter förvandlar olika ekosystem till monokulturer (Cho 2024). Den stora mängden redan introducerade främmande prydnadsväxter (ungefär 70% i villaträdgårdar (Palmér 2025)), utgör en omfattande mängd som under förändrade miljöförhållanden, exempelvis klimatförändringar, kan få potential att utvecklas till invasiva arter (Dehnen-Schmutz & Touza 2008).

6.1.5 Föränderlig situation

I en värld med ständig förändring med kopplingar till klimatet, bidrar det till stora förändringar under en kort tidsperiod. Som Aronsson nämner i pressmeddelandet om riskklassificeringen från 2025, har mycket hänt sedan förra klassificeringen 2018. Det nämns om syrenbuddleja som till följd av klimatförändringar har gått

från svår etablerad i svenskt klimat till att numera klassificeras som invasiv med aktiv fröspridning (SLU 2025b). Det spås om en ökning med 24 procent av invasiva kärlväxter i Europa fram till år 2050 (Seebens m.fl 2020).

Klimatförändringarna förväntas bli en allt viktigare del för arters spridning, eftersom ett varmare klimat sannolikt möjliggör att fler arter kan etablera sig i nya områden. I takt med att vintrarna blir mildare kan fler arter överleva. Samtidigt kan en längre växtsäsong gynna vissa arter, medan inhemska arter kan få svårare att konkurrera i ett varmare klimat (Pavid 2024).

När man blickar framåt finns det många diskussioner kring invasiva arters vara eller icke vara. Invasiva arter benämns vara bättre än ingen vegetation alls. I torra och störda stadsmiljöer kan invasiva arter bidra med ekosystemtjänster som kolbindning samt minskad dagvattenavrinning, vilket kan vara mer fördelaktigt än en plats med mycket låg växtlighet av inhemska arter (Cho 2024).

6.1.6 Tidigare studier

År 2025 publicerades ett studentarbete från Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala. Arbetet handlade, likt detta, om ersättande växter till invasiva arter (Rashid 2025). Rashid (2025) hade i det arbetet 29 riskklassificerade växter varav tre även återfinns i denna studie. I två av fallen kom vi, med olika infallsvinklar, fram till samma resultat. Blomsterlupin ersätts med färgvåpling och plymspirea med älggräs. I ett av fallen skiljer sig vår ersättare åt. Rashid (2025) kom fram till att den ersättande växten för silverarv är kattfot *Antennaria dioica*, medan resultatet i denna studie ledde fram till backnejlika 'Albus'. Vad som ledde fram till resultatet i nämnt arbete är något svårt att urskilja. Detta är dock ett exempel på när två olika infallsvinklar kan få olika ersättande resultat. I denna studie var det avgörande kriterierna habitus, blomning och färg samt blomningstid. Den visuella skillnaden mellan kattfot och backnejlika 'Albus' är bladstrukturen samt blommans form.

6.1.7 Svårt att ersätta känslomässigt anknutna arter

Det är svårt att ersätta något med känslomässig anknytning. Vare sig det är en växt, plats eller sak (Sjöholm 2021). Det förflutna bestämmer hur vi människor formas som individer. Det är det som gör mig till mig och dig till dig. Syren är en art som funnits nära hemmen under flertalet århundrande (Tyler m.fl 2007). Det är en växt med starka anknytningar, såväl i Sverige som övriga världen (Arnold Arboretum 1928). Att hitta en ersättande växt med estetiskt likvärdiga kriterier som syren har varit svårt. Flertalet estetiskt lika ersättare föll bort under sökningens gång till följd av avsaknaden av doft. För att kunna bli en hållbar

ersättare krävs en acceptans hos den tilltänkta användaren av växten. Att bortse från doft, som enligt undersökningar är en avgörande del för exempelvis minnesbilder, har därför ej varit aktuellt (Umeå universitet 2025). Prestonsyren uppfyller alla önskvärda kriterier som ersättare där habitus, doft, blomningen och färg, (tabell 9), varit de avgörande.

6.2 Metoddiskussion

6.2.1 Dubbelkollat ersättarna

För att få en tyngd och trovärdighet i arbetet har en avgörande faktor varit den dokumenterade spridningsförmågan kring de ersättande växterna. De ersättande växterna har dubbelkollats via flera källor innan det har blivit fastslagna som ersättande. Det har förekommit fall då en växt (*Tellima grandiflora* tänkt att ersätta jättedaggkåpa) har behövts slopat till följd av att dokumenterad spridningshistorik har uppkommit vid senare efterforskning.

6.2.2 Inhämtning av litteratur

Under studiens gång har det påträffats svårigheten gällande informationsinhämtning från vetenskapliga källor. En viss del av studien är baserad på nyare information där relevant fakta ej finns omdiskuterat. Ett sådant fall blev tydligt när frömängden från syrenbuddleja samt sommarbuddleja skulle jämföras. Vidare har det funnits begränsat med information gällande arter med sortnamn, exempelvis lönnalunrot 'Autumn Bride' eller rostvin EMINENS E.

7. Slutsats

Syftet med denna studie var att undersöka vilka alternativa växter som kan fungera som estetiskt och funktionellt likvärdiga ersättare till utvalda riskklassificerade trädgårdsväxter. Resultatet visar att det i flera fall är möjligt att identifiera ersättningsarter som uppfyller definierade estetiska kriterier, såsom bladstruktur, habitus, blomning och färg samt blomningstid. Dessa arter kan därmed utgöra möjliga alternativ till vissa invasiva trädgårdsväxter.

Samtidigt visar studien att invasiva arter ofta kännetecknas av hög anpassningsförmåga och bred ståndortsamplitud, vilket bidrar till deras spridningsförmåga men även till dess popularitet i trädgårdssammanhang. Detta innebär att ersättningsarter inte alltid kan ersätta de invasiva arterna fullt ut i alla miljöer. Dessutom kan klimatförändringar påverka arters etablering och spridning, vilket gör att riskbedömningar och växtval behöver betraktas i ett föränderligt perspektiv.

Studien visar även att vissa växter har en stark kulturell och känslomässig betydelse, vilket kan försvåra ett utbyte trots deras invasionsrisk. Slutligen visar resultaten att estetiskt likvärdiga alternativ i många fall är möjliga, men att ytterligare studier som inkluderar ståndort och ekologiska effekter behövs för att säkerställa hållbara växtval i framtidens trädgårdsmiljöer.

Referenser

- Alexander, J. H. (1978). The Uncommon Lilacs - Something Old, Something New. *Arnoldia*. 38(3), 65–81. <http://www.jstor.org/stable/42953956>
- Andersson, U.B. & Gunnarsson, T. (2024). *Ölands flora*. SBF-förlag.
- Arnold Arboretum, Harvard University (1928). *Syringa vulgaris*. *Bulletin of Popular Information*. 2(8), 29–29. <http://www.jstor.org/stable/42961768>
- Björkhaga (u.å). *Svensk Trädgårds Zonkarta över Sverige*. <https://bjorkhaga.se/wp-content/uploads/2020/12/Zonkarta.pdf> [2026-03-09]
- Björkman, L-L. (2024) Fritidsodlingens omfattning i Sverige 2024. Fritidsodlingen Riksorganisation. [2026-02-23]
- Bruun, H.H. (2005). *Rosa Rugosa* Thunb. ex Murray. *Journal of Ecology*. 93(2), 441–470. <http://www.jstor.org/stable/3599410>
- Bruun, H.H. (2006). Prospects for biocontrol of invasive *Rosa rugosa*. *BioControl*. 51, 141–181. <https://doi.org/10.1007/s10526-005-6757-6>
- Burrell, C.C (2011). Encyclopedia of Native alternatives to invasive plants. I: Harper-Lore, B., Marinelli, J. (red). *Native alternatives to invasive plants: Handbook 185*. Brooklyn Botanic Garden. 11–205. <https://archive.org/details/nativealternativ0000burr/page/n3/mode/2up>
- Bushdid, C., Magnasco, M, O., Vosshall, L.B., Keller, A (2014). Humans Can Discriminate More than 1 Trillion Olfactory Stimuli. *Science*. 343 (6177), 1370–1372. <https://www.rockefeller.edu/news/7948-sniff-study-suggests-humans-can-distinguish-more-than-1-trillion-scents>
- Carlsson, N. & Persson, H. (2007). Invasiva kärlväxter i Skåne. Länsstyrelsen i Skåne län. <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.68fbc90d193243b379e4882c/1732527119295/Invasiva%20k%C3%A4rlv%C3%A4xtarter%20i%20Sk%C3%A5ne.pdf>

- Cho, R. (2024). *How Climate Change Drives the Spread of Invasive Plants*.
<https://news.climate.columbia.edu/2024/03/12/how-climate-change-drives-the-spread-of-invasive-plants/> [2026-03-10]
- Chypyliak, T. & Zubrovskya, O. (2022). Features of development of species of the genus *Veronica* L. in the conditions of steppe zone of Ukraine. *Hacquetia*. 21(1), 223–233. <https://doi.org/10.2478/hacq-2021-0025>
- Cramers (u.å) <https://shop.cramersblommor.com/> [2026-03-03]
- Dee, C. (2013). *Form and Fabric in landscape architecture: A Visual Introduction*. 2 uppl, Routledge.
- Dehnen-Schmutz, K., & Touza, J. (2008). Plant invasions and ornamental horticulture: pathway, propagule pressure and the legal framework. *Floriculture, ornamental and plant biotechnology*. 5, 15–21.
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/109259337/FOPB5_02-libre.pdf?1703013614=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DPlant_Invasions_and_Ornamental_Horticult.pdf&Expires=1773247463&Signature=RLdmE1eNKLVuACmCGsAIcHqdmSRHZzzfZfh7MnAItA7mYlfeB3PbH9jDtpGBu9uxGQIQ114j1mDifEur6L30DloXKUWUqcyCFAQx4InnBqWKUPMQAAmTyAnNsRX7tl-uZ5KD97suquhAIF3sR2zCDBTPuixdpN7uHRb1j-97ifRyQzykWqPEU~aJef4ZHZZFNZpcF1F4QLLr2cN-gn~pZrpfRojXKmhTvjQDhcMxmTJNoMBN6OmiMpxT8dPFJZRxHsEKH7bp-6mPBelzWO-7Txni-RXruPU3hbMqao5bCyKQK7mY4uq8pY7HrmZ6t--45-mVuUSJm9quKPKWcdkS6A__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA
- Deyuan, H., Kaiyu, P., Turland, N. J. (2001). *Paeonia anomala* subsp. *veitchii* (Paeoniaceae), a New Combination. *Novon*. 11(3), 315–318.
<https://doi.org/10.2307/3393036>
- Ebeling, S-K., Hensen, I., Auge, H. (2007). The invasive shrub *Buddleja davidii* performs better in its introduced range. *Diversity and Distributions*. 14(2).
<https://doi.org/10.1111/j.1472-4642.2007.00422.x>
- Ebeling, S., Tallent-Halsell, N. (2025). *Buddleja davidii* (butterfly bush). *CABI Compendium*. 10314.
<https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.10314> [2026-02-10]

- Ericsson, T. (2021). *Växtbiologi*. Särtryck ur hemträdgården; Riksförbundet Svensk Trädgård
- E-planta (u.åa). *Bakgrund*. <https://eplanta.com/om-e-planta/bakgrund/> [2026-02-20]
- E-planta (u.åb). *Vitis coignetiae Eminens E.*
https://eplanta.com/vaxter_hemtradgarden/vitis-coignetiae-eminens-e/ [2026-02-20]
- Fridell Anter, K. & Engberg, K. (1997) *Utvändig färgsättning: förutsättningar, arbetssätt, exempel*. Byggeforskningsrådet.
- Gates, D.M. (1968). Transpiration and Leaf Temperature. *Annual review of plant physiology*. 19(1), 211–238. <https://doi.org/10.1146/annurev.pp.19.060168.001235>
- Gaunitz, P. (2010). Baptisia är årets perenn - växtporträttet 3. *Utan stängsel*. [Blogg] 3 oktober. <https://petergaunitz.blogspot.com/2010/10/baptisia-ar-arets-perenn-vaxtportrattet.html> [2026-02-18]
- Greuter, W. (1986). The Name of the Corsican Hellebore. *Taxon*. 35(4), 708–709.
<https://doi.org/10.2307/1221620>
- Gudžinskas Z. & Taura L. (2020). New alien plant species recorded in South Lithuania. *Botanica*. 26(2), 170–183. <https://doi.org/10.2478/botlit-2020-0018>
- Götene (2025). *Bekämpning av klockjulrosen i Götene kommun*.
<https://www.gotene.se/byggaboochmiljo/nyhetsarkivbyggaboochmiljo/bekampning-avklockjulrosenigotenekommun.271288.html> [2026-02-12]
- Hansson, M. & Hansson, B. (2022). *Perenner: Våra trädgårdsväxter*. 5e uppl. Babel förlag.
- Harrison, L. (2012). *Latin for Gardeners*. University of Chicago Press.
- Harmonia (u.å). *Species List*. <https://ias.biodiversity.be/species/all> [2026-02-24]
- Harmonia (2026). *Parthenocissus spp.* <https://ias.biodiversity.be/species/show/133> [2026-02-09]

- Hawke, R.G. (2005). A Comparative Study of Cultivated *Stachys*. *Chicago Botanic Garden*. 27.
https://www.chicagobotanic.org/downloads/planteval_notes/no27_stachys.pdf
- Holmes, S. (2025). *Bästa växterna till pergolan*. <https://viivilla.se/tradgard/vaxter/basta-vaxterna-till-pergolan/> [2026-02-13]
- Holmes, S. (2026). Gles syrenhäck? Så får du den tät igen med vinterbeskärning. *Vi i villa*. <https://viivilla.se/tradgard/vaxter/gles-syrenhack-sa-far-du-den-tat-igen-med-vinterbeskarning/> [2026-02-12]
- Hulme, P. E., Brundu, G., Carboni, M., Dehnen-Schmutz, K., Dullinger, S., Early, R., . . . Verbrugge, L. N. H. (2017). Integrating invasive species policies across ornamental horticulture supply chains to prevent plant invasions. *Journal of Applied Ecology*, 55(1), 92–98. <https://doi.org/10.1111/1365-2664.12953>
- Hylander, N. (1970). Prima loca plantarum vascularium Sueciae. Första litteraturuppgift för Sveriges vildväxande kärlväxter jämte uppgifter om första svenska fynd. Förvildade eller i senare tid inkomna växter. *Svensk Botanisk Tidskrift* 64(Supplement).
- Hänström, S. (2025). Odlam mörö – trädgårdens mjukaste växt. *Vi i villa*. <https://viivilla.se/tradgard/vaxter/odla-lammora-tradgardens-mjukaste-vaxt-8/> [2026-02-12]
- Ionescu, I.A., Lindberg Møller, B., Sánchez-Pérez, R. (2016). Chemical control of flowering time. *Journal of Experimental Botany*. 68 (3), 369–382.
<https://doi.org/10.1093/jxb/erw427>
- Jagel, A. (2013). *Dianthus deltooides* – Heide-Nelke (Caryophyllaceae), Blume des Jahres 2012. *Jahrb. Bochumer Bot. Ver.* 4, 169–173. https://www.botanik-bochum.de/jahrbuch/Pflanzenportraet_Dianthus_deltooides.pdf
- Janzon, L-Å & Mossberg, B. (2009). *Blommor i Sverige: Våra vanligaste vilda arter indelade efter färg*. Bonnier Fakta
- Jarvis-Lowry, B., Harrington, K. C., Ghanizadeh, H., Robertson, A. W. (2024). Viability and dormancy of the *Clematis vitalba* aerial seed bank. *Plant biology*. 26 (3), 457–466. <https://doi.org/10.1111/plb.13629>

- Jedrzejuk, A. & Szlachetka, W. (2005). Development of flower organs in common lilac (*Syringa vulgaris*) cv. Mme florent stepman. *Acta biologica cracoviensia. Series Botanica* 47(2), 41–52. https://abcbot.pl/pdf/47_2/041-52.pdf
- Jensen, J-K., Thorning-Lund, F., Hammer, S. (2023). Supplement to Faroe Islands botanical list with 64 species or subspecies including rare, new and potentially invasive species with comments. *Nordic Journal of Botany*. 2023 (7). e03586 <https://doi.org/10.1111/njb.03586>
- Jia, G., Wang, W., Liang, X., Li, P. (2020). The complete chloroplast genome of the *Buddleja alternifolia* (Buddleiaceae), an ornamental plant. *Mitochondrial DNA Part B*. 5(1), 392–393. <https://doi.org/10.1080/23802359.2019.1704186>
- Johansson, M. & Küller, M. (red.) (2005). *Svensk miljöpsykologi*. Studentlitteratur AB.
- Justice, D., Coppola, K., Steffen, R. (2001). New and Worthy Plants. *COMBINED PROCEEDINGS-INTERNATIONAL PLANT PROPAGATORS SOCIETY*. 51, 311–316. https://ipps.org/wp-content/uploads/2025/03/51_76.pdf [2026-03-05]
- Keim (u.å). *Färgpsykologi*. <https://www.keim.com/sv-se/faergpsykologi/> [2026-02-12]
- Kovalyshyn, I., Pinchuk, A., Likhanov, A. (2021). Morphological features of the leaves in clematises as a reflection of their ecological peculiarities. *Plant Introduction*. 89/90, 89–100. <https://doi.org/10.46341/pi2021002>
- Large, A. (2021). *Buddleja alternifolia*. <https://www.treesandshrubsonline.org/articles/buddleja/buddleja-alternifolia/> [2026-03-10]
- Larisey, M. M. (1940). A Monograph of the Genus *Baptisia*. *Annals of the Missouri Botanical Garden*, 27(2), 119–244. <https://doi.org/10.2307/2394327>
- Leeuwenberg, A.J.M. (1979). The Loganiaceae of Africa XVIII: *Buddleja* L. II, Revision of the African & Asiatic species. H. Veenman & Zonen B.V - Wageningen. <https://edepot.wur.nl/288662>
- Li, H-L. (1952). The Genus *Veronica* (Scrophulariaceae) in China. *Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia*, 104, 197–218. <http://www.jstor.org/stable/4064460>

- LRF Trädgård (2024). *Kvalitetsregler för plantskoleväxter*. [Broschyr]. 7 uppl, LRF Trädgård Plantskola
- Martinsson, K & Ryman, SG. (2008). *Blomboken: Bilder ur Olof Rudbecks stora botaniska verk*. Prisma
- Mathew, B. (1989). *Hellebores*. Alpine Garden Society.
- Missouri Botanical Garden. (u.å) *Plant Finder*.
<https://www.missouribotanicalgarden.org/plantfinder/plantfindersearch.aspx>
[2026-03-04]
- Mossberg, B. & Stenberg L. (2018). *Nordens flora*. Bonnier Fakta
- Mossberg, B. & Stenberg L. (1999). *Vårfloran*. Wahlström & Widstrand
- Movium Plantarum (u.å). *Sök växt*.
<https://plantarum.slu.se/newsearchperenn.aspx?nav=search&planttype=2>
- Mwangangi, I. M., Muli, J. K., Neondo, J. O. (2019). Plant Hybridization as an Alternative Technique in Plant Breeding Improvement. *Asian Journal of Research in Crop Science*. 4(1), 1–11. DOI: 10.9734/AJRCS/2019/v4i130059
- Natural Colour System (u.å). *Lär dig NCS-systemet*. <https://ncscolour.com/sv/pages/the-system> [2026-02-12]
- Naturskyddsföreningen (2024). *Sju invasiva blommor och hur du bekämpar dem*.
https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/sju-invasiva-blommor-och-hur-du-bekampar-dem/?gad_source=1&gad_campaignid=20785478584&gbraid=0AAAAAD3o19GE_p3uCR88TF9D8ybLITRcu&gclid=CjwKCAiAj8LLBhAkEiwAJjbY78__eIbZMJRVmd4NIHkHsPEofKHsDpA764PgOfTgCe457FfR6Hn4MxoCOyIQAvD_BwE
[2026-01-21]
- Naturvårdsverket (u.å) *Blomsterlupin*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/Arter/arter-som-ej-omfattas-av-regler/blomsterlupin/> [2026-01-27]

- Naturvårdsverket (2024) *EU-förordningen om invasiva främmande arter*.
<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/invasiva-frammande-arter/eu-forordningen-om-invasiva-frammande-arter/> [2026-01-26]
- Naturvårdsverket (2025a) *Frågor och svar om nationell förteckning*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/aktuellt/nationell-forteckning-over-invasiva-frammande-arter/> [2026-01-26]
- Naturvårdsverket (2025b). *För dig med tomt eller trädgård*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/for-dig-som-privatperson/med-tomt-eller-tradgard/> [2026-02-02]
- Nylén, B. (2000). *Nordens flora*. 2 uppl, Prisma.
- Palmér, C. (2025). *Invasive plant species in Swedish domestic gardens: Developing evidence-based guidelines for communication with garden owners*. Diss. Sveriges lantbruksuniversitet. <https://doi.org/10.54612/a.59atckmikl>
- Paniagua-Zambrana, N.Y., Bussmann, R.W., Kikvidze, Z. (2025) *Filipendula ulmaria* L. *Filipendula vulgaris* Moench Rosaceae. I: Bussmann, R.W., Paniagua-Zambrana, N.Y., Kikvidze, Z. (red) *Ethnobotany of the Mountain Regions of Eastern Europe*. Springer. 1175–1180. https://doi.org/10.1007/978-3-031-87802-2_126
- Pasiecznik, N. (2009). *Rosa rugosa* (rugosa-ros). *CABI Compendium*. 47835.
<https://doi.org/10.1079/cabicompendium.47835> [2026-02-16]
- Pavid, K. (2024). What are invasive species? *Anthropocene*.
<https://www.nhm.ac.uk/discover/what-are-invasive-species.html> [2026-03-10]
- Perennagruppen (u.åa). *Årets perenn*. <https://www.perennagruppen.com/news> [2026-02-09]
- Perennagruppen (u.åb). *200-listan*. <https://www.perennagruppen.com/blank> [2026-02-09]
- Perennagruppen (2021). *Perenner för svenska trädgårdar*. [Broschyr]. https://52fdabae-b92c-4bce-b016-e0c593272fa2.filesusr.com/ugd/15d75e_fdb40c95ee00470ea8fe2f08dc3a4348.pdf [2026-02-09]

- Perennial Plant Association (u.åa). *Baptisia australis*.
<https://perennialplantoftheyear.com/2025/02/05/baptisia/> [2026-02-18]
- Perennial Plant Association (u.åb). *The perennials the experts pick*.
<https://perennialplantoftheyear.com/> [2026-02-18]
- Persson, K. & Rawet, M. (2023). *Strån & blad – vegetativa karaktärer hos hävdgynnade arter i ängs- och betesmarker*. [Handbok]. SLU
Artdatabanken. <https://artfakta.se/metadata/publiceringar/28> [2026-02-24]
- Plantagen (u.å). *Våra mest populära perenner*. <https://plantagen.se/se/artiklar/tips-och-rad/utomhus-vaxter-och-tradgard/vara-mest-populara-perenner> [2026-02-12]
- Putterill, J., Laurie, R., Macknight, R. (2004) It's time to flower: the genetic control of flowering time. *BioEssays*. 26 (4), 363-373. <https://doi.org/10.1002/bies.20021>
- Pyšek, P., Pergl, J., Dawson, W., Essl, F., Kreft, H., Weigelt, P., Winter, M., van Kleunen, M. (2022). European Plant Invasions. I: Clements, D-R., Upadhyaya, M-K., Joshi, S., Shrestha, A. (red.) *Global Plant Invasions*. Springer Nature Switzerland AG. 151–166.
- Rashid, K. (2025). *Ersättningsarter till invasiva trädgårdsväxter i Sverige*. Sveriges lantbruksuniversitet. Landskapsingenjörsprogrammet.
<https://stud.epsilon.slu.se/21143/7/rashid-k-20250701.pdf>
- Raven, P.H., Evert, R.F., Eichhorn, S.E. (2005). *Biology of plants*. 7 uppl, W.H. Freeman.
- Regeringen. (2023). *Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över landlevande invasiva främmande arter*.
<https://www.regeringen.se/contentassets/9b087cb241fd4d42a3feb393997a66a0/naturvardsverkets-forslag-till-nationell-forteckning-over-landlevande-invasiva-frammande-arter.pdf> [2026-03-02]
- RHS. (u.åa). *Find a plant*. <https://www.rhs.org.uk/plants/search-results>
- RHS. (u.åb). *RHS Plant Trials and Awards*. <https://www.rhs.org.uk/plants/trials-awards>
- Robinson, N. (2004). *The Planting Design Handbook*. 2 uppl, Ashgate.
<https://regwickings.com/wp-content/uploads/2013/09/planting-design-handbook.pdf>

- Said-Al Ahl, H. A. H. & Hikal, W. M. (2021). A Review on Alternate-leaved Butterfly-bush: *Buddleja alternifolia*. *Asian Journal of Research in Biosciences*. 2(3), 100–105. <https://journalbioscience.com/index.php/AJORIB/article/view/59>
- Seebens, H., Bacher, S., Blackburn, T.M., Capinha, C., Dawson, W., Dullinger, S., Genovesi, P., Hulme, P.E., van Kleunen, M., Kühn, I., Jeschke, J.M., Lenzner, B., Liebhold, A.M., Pattison, Z., Pergl, J., Pyšek, P., Winter, M., Essl, F. (2020). Projecting the continental accumulation of alien species through to 2050. *Global Change Biology*. 27(5), 970–982. <https://doi.org/10.1111/gcb.15333>
- Shiozaki, S. & Murakami, K. (2017) Flavonoid Profiles of Wild Grapes Native to Japan: *Vitis coignetiae* Pulliat and *Vitis ficifolia* Bunge var. *ganebu* Hatusima. *Agricultural Sciences*. 8, 239–252. <https://doi.org/10.4236/as.2017.83017>
- Sjöholm, C. (2021). Om växter, nostalgi och konstruktionen av minnesbilder. I: Alkan Olsson, J. Hansson, H. Persson, E. Sjöholm, C. & Vareman, N (red.) *Växtverk: Perspektiv på invasiva främmande växter i svensk natur*. Palaver press. 79–90. <https://pub.epsilon.slu.se/27573/1/blennow-k-et-al-202-Pyšek-20419.pdf>
- SKUD (u.å). *Namnsök*. <https://skud-app.blomsterlandet.se/search>
- SLU Artdatabanken (2025a). *Risklista för främmande arter 2024*. <https://artfakta.se/risklistor/2024> [2026-01-21]
- SLU Artdatabanken (2025b). *Ny riskklassificering av främmande arter* [pressmeddelande], 10 mars. https://www.mynewsdesk.com/se/sveriges_lantbruksuniversitet__slu/pressreleases/ny-riskklassificering-av-fraemmande-arter-3373967
- SLU Artdatabanken (2025c). *Risklista 2024*. <https://www.slu.se/artdatabanken/arter-och-natur/invasiva-frammande-arter/risklista-2024/> [2026-01-21]
- Statistiska centralbyrån (2023). *Marken i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/marken-i-sverige/> [2026-02-02]
- Statistiska centralbyrån (2024). *Tätorter i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/tatorter-i-sverige/> [2026-02-02]

- Statistiska centralbyrån (2025). Boende i Sverige. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/boende-i-sverige/> [2026-02-02]
- Steen, H. (2018). Trädgårdsväxter hotar naturen – fem bubblare bland de tio värsta. *Land*. <https://www.land.se/tradgard/tradgardsvaxter-hotar-naturen-fem-bubblare-bland-de-tio-varsta> [2026-03-09]
- Strand, M., Aronsson, M., & Svensson, M. (2018). *Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista*. ArtDatabanken Rapporterar 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala. <https://pub.epsilon.slu.se/36847/1/strand-m-et-al-20250403.pdf> [2026-01-28]
- Strångert, M. (2024). Här är skadliga växterna som kan ta över din trädgård. *Tv4 Nyheterna*. <https://www.tv4.se/artikel/4McDuIrqiQbsTQPvjo3U4w/haer-aer-skadliga-vaexterna-som-kan-ta-oever-din-traedgard> [2026-03-09]
- Tallent-Halsell, N.G., Watt, M.S. (2009). The Invasive *Buddleja davidii* (Butterfly Bush). *The Botanical Review*. 75(3), 292–325. <https://doi.org/10.1007/s12229-009-9033-0>
- Taiz, L., Zeiger, E., Møller, I.M. & Murphy, A.S. (2015). *Plant physiology and development*. 6 uppl, Sinauer Associates.
- Tingdal, B. (2004). *Perenner: Trädgårdens stöttepelare*. Semic
- Tyler, T., Johansson, H., Olsson, K.-A. & Sonesson, M. (2007). *Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning*. Lunds botaniska förening.
- Umeå universitet. (2025). *En doft av sommaren*. https://www.umu.se/nyheter/en-doft-av-sommaren_12118804/ [2026-02-03]
- Ursing, B. (2004). *Fältflora*. 19 uppl. Prisma
- Walfridson, M. (1993). *Doft: Kåda och balsam, ros och jasmin, mossa, parfym och annan vällukt*. Rabén & Sjögren
- Wang, S. Q., Su, L., Liu, Q. (2013). A study on meiotic behaviour in *Paeonia anomala* subsp. *veitchii*, Paeoniaceae. *Acta Botanica Gallica*. 160(1), 27–32. <https://doi.org/10.1080/12538078.2013.772499>

- Welin Brook, G., Tyler, J., Augustin, M., Kasimir, M. (2022). *Tre trädgårdsmästare tipsar: Så väljer du rätt växter i trädgården*.
<https://www.allas.se/tradgard/tradgardsmastarna-guidar-vaxtval-tradgard/8317459>
- Wells, E.F. (1984). A Revision of the Genus *Heuchera* (Saxifragaceae) in Eastern North America. *Systematic Botany Monographs*. 3, 45–121.
<https://doi.org/10.2307/25027594>
- West, E. (1997). HELLEBORES. *Australian Garden History*. 9(1), 12–13.
<http://www.jstor.org/stable/44178658>
- Widén, M. & Widén, B. (2008). *Botanik: systematik, evolution, mångfald*. 1 uppl, Studentlitteratur.
- Woch, M.W., Kapusta, P., Stanek, M., Mozdzeń, K., Grześ, I.M., Rozej-Pabijan, E., Stefanowicz, A.M. (2023). Effects of invasive *Rosa rugosa* on Baltic coastal dune communities depend on dune age. *NeoBiota*. 82, 163–187. <https://doi.org/10.3897/neobiota.82.97275>
- Wolfe, J., Kluender, K., Dennis, L., Bartoshuk, L., Herz, R., Klatzky, R., Lederman, S., Merfeld, D (2017). Olfaction. *Sensation & perception*. 5 uppl, Sinauer Associates, Oxford University Press.
- Wyman, D. (1948). SYRINGA PRESTONIAE. *Arnoldia*. 8(7), 29–36.
<http://www.jstor.org/stable/42953561>
- Xian, L., Sheng-Hong, L., Jian-Xin, P., Sheng-Xiong, H., Han-Dong, S. (2007). Chemical Constituents from *Paeonia anomala* subsp. *veitchii* (Paeoniaceae). *Plant Diversity*. 29(2), 259–262. <https://www.integrativebiology.ac.cn/pd/EN/Y2007/V29/I02/259>
- Yeo, P. F. (1986). The Nomenclature of *Helleborus lividus* Aiton sens. lat. (Ranunculaceae). *Taxon*, 35(1), 156–161. <https://doi.org/10.2307/1221055>
- Zetas Garden. (u.å). Vitalba-klematis 'Paul Farges'.
<https://zetas.se/products/vitalba-klematis-paul-farges> [2026-02-27]

Referenser bilagor

- Harper, L. (u.åa). *Parthenocissus*. [Illustration] <https://lizzieharper.co.uk/?s=parthenocissus> [2026-03-06]
- Harper, L. (u.åb). *Syringa*. [Illustration] <https://lizzieharper.co.uk/?s=syringa> [2026-03-06]
- FOR (u.åa). *Blomsterlupin*. [Illustration] <https://for.se/forbjudna-inom-sverige/blomsterlupin/> [2026-02-23]
- FOR (u.åb). *Silverarv*. [Illustration] <https://for.se/vaxter-som-ar-en-potentiell-risk/silverarv/> [2026-01-29]
- FOR (u.åc). *Syrenbuddleja*. [Illustration] <https://for.se/buddleja/> [2026-01-29]
- FOR (u.åd). *Vresros*. [Illustration] <https://for.se/forbjudna-inom-sverige/vresros/> [2026-01-29]
- SLU Artdatabanken (2025). *Risklista 2024*. <https://www.slu.se/artdatabanken/arter-och-natur/invasiva-frammande-arter/risklista-2024/> [2026-01-21] (SLU 2025c)

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag, Ida Bauhn har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.